PTA

Programma Toetsing en Afsluiting

E&O
Economie en Ondernemen

iHub

Schreuder College Slinge
VMBO basis en kader

Schooljaar: 2026 – 2028

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Algemene bepalingen	4
Terminologie	4
Inleiding	5
Theoriegedeelte	5
Herkansen	5
Stage	5
Dispensatie	6
Herkansingen	6
Afwijken PTA	6
Overgangsvormen leerjaar 3	6
Slagingspercentage E&O	7
Je bent geslaagd als	7
Profiel vak cspe	7
Gemiddelde cijfer	7
Praktijkgedeelte	8
Cum laude	9
Examen schoolregels	10
PTA Nederlands	**11**
PTA Engels	**25**
PTA Wiskunde	**36**
PTA Maatschappijleer	**46**
PTA CKV	**51**
PTA LOB	**56**
PTA LO1	**61**
PTA Economie	**74**
PTA E&O	**81**

Rotterdam, september 2026

Voorwoord

Beste leerling,

Voor je ligt het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) van onze vmbo uitstroomrichting Economie en Ondernemen (E&O)
In de basisberoepsgerichte- en kaderberoepsgerichte leerwegen vormen de programma's van het derde en het vierde leerjaar één geheel. In dit PTA staan de toetsen beschreven, zodat je goed voorbereid de weg naar het eindexamen kunnen vervolgen.

Het eindexamen van de opleiding Economie en Ondernemen (E&O) bieden we aan in goede samenwerking met Young Business School Rotterdam. Wij zijn deze school zeer dankbaar, dat dit mogelijk is gemaakt.

Wij wensen alle leerlingen, namens alle collega's, een goede voorbereiding op hun examen toe en zien jullie graag, de school verlaten aan het eind van dit schooljaar in het bezit van een vmbo-diploma!

Met vriendelijke groet,

FNE. Beljaars

Schoolleider
Schreuder College Slinge
Slinge 154-156
3085 EW, Rotterdam

Algemene bepalingen

Terminologie

Schoolexamen	Alle examenonderdelen die worden afgenomen volgens het programma van toetsing en afsluiting (PTA)
Centraal Examen	Alle examenonderdelen die tijdens het landelijk examen worden afgenomen. Dit examen bestaat uit een schriftelijk deel, het Centraal Schriftelijk Eindexamen (CSE), waarin de AVO vakken getoetst worden en een praktijkdeel het Centraal Schriftelijk Praktijk Examen (CSPE), waarin het praktijkgedeelte getoetst wordt.
Centraal schriftelijk praktijk examen.	Het is een ander examen, dan voor de avo-vakken. Het examen bestaat uit een deel praktijk en een deel theorie, met schriftelijke en computeropdrachten. Het CSPE is het examen voor het beroepsgerichte profiel dat je volgt.
Examenstof	De leerstof die beschreven staat in de leerstofjaarplanner volgens het wettelijk vastgestelde examenprogramma.
Leerstofjaarplanner	De leerstof uitgewerkt volgens de methode per leerjaar per vak.
Examendossier	Het dossier waarin de resultaten worden vastgelegd en bewaard van de onderdelen van het PTA.
Herkansing	Het opnieuw deelnemen aan een toets of een onderdeel van het schoolexamen
Herexamen	Het opnieuw deelnemen aan een examen van het Centraal Examen.

Inleiding

De opleiding VMBO Basisberoepsgerichte en Kaderberoepsgerichte leerweg kent twee onderdelen: Het theoriegedeelte met de algemene vormende vakken (de AVO-vakken) en het praktijkgedeelte met praktijk- en theorieopdrachten in het gekozen profiel.

Theoriegedeelte:
De volgende vakken zijn een onderdeel van de AVO-vakken en een verplicht onderdeel binnen het profiel Economie & Ondernemen.

- Nederlands
- Engels
- Wiskunde
- Maatschappijleer
- Economie
- Culturele Kunstzinnige Vorming (CKV)
- Lichamelijke Opvoeding (LO)
- LOB

Maatschappijleer wordt in leerjaar 3 afgesloten en maakt geen deel uit van het Centraal Examen (CE). CKV wordt eveneens in leerjaar 3 afgesloten en wordt beoordeeld met de kwalificatie Onvoldoende, Voldoende of Goed (O/V/G). Om aan de exameneisen te voldoen, dient CKV minimaal met een Voldoende te zijn afgerond. Dit vak maakt geen deel uit van het Centraal Examen. De eindcijfers van de vakken zoals opgenomen in het PTA worden afgerond op gehele cijfers en vermeld op de cijferlijst bij het diploma. Lichamelijke Opvoeding (LO) wordt beoordeeld met de kwalificatie Onvoldoende, Voldoende of Goed (O/V/G) en dient uiterlijk in leerjaar 4 met minimaal een Voldoende te zijn afgesloten om voor diplomering in aanmerking te komen.

Herkansen

In leerjaar 3 en 4 mogen leerlingen per periode maximaal zes toetsen herkansen. De leerling kan een herkansing inzetten voor zowel een AVO-toets als een praktijktoets. De herkansingen worden in overleg met de docent ingepland. Een toets kan slechts éénmaal worden herkanst. Voor toetsen die volgens het PTA als niet-herkansbaar zijn aangemerkt, is geen herkansing mogelijk. Indien een toets wordt herkanst, geldt het hoogste van de twee behaalde resultaten als eindresultaat.

Stage

In het curriculum van het VMBO Basisberoepsgerichte (BB) en Kaderberoepsgerichte (KB) leerweg neemt stage een belangrijke plaats in. In leerjaar 3 en 4 lopen leerlingen stage op een stageplaats die aansluit bij het gekozen profiel. Het doel van de stage is het voorbereiden van leerlingen op loopbaanoriëntatie, werk en vervolgonderwijs. Tijdens de stage oriënteert de leerling zich op beroepen, vervolgopleidingen en de beroepspraktijk. Daarnaast draagt de stage bij aan de ontwikkeling van werknemersvaardigheden, loopbaancompetenties en een professionele beroepshouding.

Elke leerling ontvangt per leerjaar een stagewerkboek. In dit werkboek worden de stageactiviteiten, opdrachten, reflecties en beoordelingen vastgelegd. Het stagewerkboek dient volledig en naar behoren te worden ingevuld en ingeleverd.

De stagebeoordeling bestaat uit twee onderdelen:

- de beoordeling van het stagewerkboek;
- de beoordeling van de stageperiode, waarbij aanwezigheid, inzet, werkhouding en functioneren op de stageplaats worden meegenomen.

Beide onderdelen worden beoordeeld met Goed, Voldoende of Onvoldoende (G/V/O). Om de stage met een voldoende af te sluiten, dient de leerling zowel voor het stagewerkboek als voor de stageperiode minimaal een Voldoende te behalen. Bij een onvoldoende beoordeling krijgt de leerling de gelegenheid om ontbrekende onderdelen te herstellen of een vervangende opdracht uit te voeren. De stage wordt pas als afgerond beschouwd wanneer aan alle gestelde eisen is voldaan.

Dispensatie

Kandidaten met een beperking kunnen in aanmerking komen voor dispensatie zoals omschreven *in Artikel 55. Afwijking wijze van examineren* volgens het VO examenbesluit (BWB). Zie: Eindexamenbesluit VO op wetten.overheid.nl.

Afwijkingen PTA

Het PTA is leidend voor de organisatie en uitvoering van het schoolexamen. In uitzonderlijke gevallen kan, na toestemming van de Commissie voor Begeleiding, worden afgeweken van individuele afspraken binnen het PTA. Wijzigingen van het PTA worden vastgesteld conform het examenreglement en na instemming van de MR, indien dit wettelijk vereist is.

Slagingsregeling

Om te slagen moet je aan alle eisen van de verschillende onderdelen voldoen. Als je aan 1 van de eisen niet voldoet, ben je gezakt.

Uitslagregels
De examenkandidaat die het eindexamen vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien:

- Het gemiddeld centraal examencijfer onafgerond 5,5 of hoger is.
- Het eindcijfer voor het vak Nederlands een 5 of hoger is.
- Er een ‘voldoende’ of ‘goed’ is behaald voor lichamelijke opvoeding en kunstvakken (inclusief culturele en kunstzinnige vorming).
- Er geen cijfer lager dan 4 is behaald.
- Er maximaal 2 keer een 5 of één keer een 4 is behaald (maximaal 2 minpunten) en er in dat geval minstens één 7 is behaald.
- De combinatie van vakken voldoet aan de profieleisen*
- Als er geen wiskunde in het vakkenpakket zit, er een schoolexamen rekenen is afgelegd. Het hiervoor behaalde cijfer telt echter niet mee bij de uitslagbepaling.
- Indien van toepassing: relevante vrijstellingen zijn door de kandidaat aangetoond.

Doe je het profielvak-cspe en heb je keuzevakken gevolgd:

De cijfers die je haalt voor de beroepsgerichte keuzevakken worden gemiddeld tot één eindcijfer, het zogenaamde combinatiecijfer. Dit telt als cijfer van één vak mee in de uitslagbepaling.

Je mag voor één van de beroepsgerichte keuzevakken geen eindcijfer lager dan een 4 halen. Dit houdt in dat een 3 of lager als eindcijfer betekent dat je gezakt bent, ook al is het combinatiecijfer een 4 of hoger.

Het beroepsgerichte programma bestaat uit het beroepsgerichte profielvak en de keuzevakken in het vrije deel. Je krijgt hiervoor twee aparte cijfers, die allebei één keer meetellen in de uitslagbepaling, net zoals al je cijfers voor de algemene vakken.

Zo bereken je het gemiddelde cijfer

Je centraal examencijfers zijn in een decimaal nauwkeurig. Tel al je centraal examencijfers op (niet afronden!) en deel dit getal door het aantal vakken.

Met een gemiddelde van 5,50 ben je geslaagd, met een gemiddelde van 5,49 of lager ben je gezakt.

Praktijk gedeelte:

Het praktijkgedeelte bestaat uit de praktijkvakken en de theorie die bij deze vakken hoort. In het praktijkgedeelte wordt tijdens het Centraal Schriftelijk Praktijk Examen een examen gedaan. Het eindexamen van het profiel Economie en Ondernemen bestaat uit een aantal onderdelen:

De vier beroepsgerichte profieldelen worden afgesloten met een schoolexamencijfer (SE). Dit schoolexamencijfer is het gemiddelde van de resultaten behaald in zowel derde als vierde leerjaar.

Dit gemiddelde cijfer telt voor 50% mee in het eindresultaat.

De vier beroepsgerichte profieldelen worden tevens afgesloten met een Centraal Schriftelijk Praktijk Examen (CSPE) in het vierde jaar. Dit is een landelijk examen.

Het cijfer van dit CSPE telt tevens voor 50% mee in het eindresultaat.

De vier keuzeprofieldelen worden alle vier afgesloten met een schoolexamencijfer (SE). Dit schoolexamencijfer is meestal opgebouwd uit verschillende onderdelen; deze zullen worden omschreven in het PTA.

De keuzeprofielen worden in het vierde leerjaar afgesloten. De vier schoolexamencijfers tellen elk voor 25% mee in het eindresultaat.

De gemiddeldes van de vier keuzemodules vormen het combinatiecijfer en deze moet een 5.5 of hoger zijn. Elk keuzevak moet afzonderlijk afgesloten worden met een eindcijfer niet lager dan een 4.

Het eindresultaat van de beroepsgerichte profieldelen en het eindresultaat voor de keuzeprofieldelen tellen elk voor 50% mee in het eindresultaat op het VMBO-diploma van het profiel Economie en Ondernemen.

Cum laude slagen in de basisberoepsgerichte of kaderberoepsgerichte leerweg

Wil je cum laude slagen in de basisberoepsgerichte of kaderberoepsgerichte leerweg? Dan moet je een 8,0 of hoger hebben voor het gemiddelde van de eindcijfers voor:

- het profielvak;
- de 2 algemene vakken van het profieldeel;
- het combinatiecijfer (gemiddelde eindcijfer van de beroepsgerichte keuzevakken).

Je berekent het gemiddelde door de eindcijfers op te tellen en te delen door het aantal vakken.

Ook mag je geen eindcijfer lager dan een 6 en niet lager dan de beoordeling 'voldoende' hebben voor de vakken die meetellen voor de einduitslag.

Examenregels Schoolexamen

Toetsen algemeen

- Toetsen worden tenminste één week van tevoren opgegeven.
- Het toetsrooster voor een toetsweek, wordt twee weken van tevoren bekend gemaakt.
- Het derde leerjaar vmbo basis en kader kent drie periodes. De periode wordt middels een toetsweek en rapportperiode afgesloten. Het vierde leerjaar vmbo basis en kader kent één toetsweek, namelijk in periode 1.
- Wanneer een leerling aan een toets begint wordt deze minimaal met een 2 afgesloten.
- Het eindcijfer per vak/onderdeel van het derde leerjaar telt in het vierde leerjaar voor één derde deel mee in het schoolexamencijfer. In SOMtoday wordt dit cijfer genoteerd in periode 3 van leerjaar 4.
- Bij ziekte of geoorloofde afwezigheid krijgt de leerling een *1,1.* De leerling maakt zo spoedig mogelijk een afspraak met de docent om de toets in te halen. Hierin heeft de docent wederom een sturende en begeleidende rol.
- Bij ongeoorloofde afwezigheid tijdens een toetsmoment krijgt de leerling direct een 1,0. Ouders/verzorgers worden hiervan op de hoogte gebracht via Somtoday.
- Een SE cijfer wordt berekend met de formule: aantal behaalde punten / totaal te behalen punten x 9 + 1
- Tijdens het uitdelen van de toetst is er rust in het lokaal.
- Zonder toestemming mag de leerling tijdens de toets/ examen uit het lokaal.
- Er zijn maximaal 6 herkansingen per periode. Deze zijn te verdelen over de AVO en praktijkvakken. Leerlingen plannen in overleg met de docent, wanneer zij hun herkansing inzetten en voor welk vak.
- Het eindcijfer uit klas drie is een combinatie van alle toetsen die in het derde leerjaar zijn afgenomen. Het gemiddelde eindcijfer afgerond op één decimaal telt als één periode mee voor het schoolexamen. (Het eindcijfer van het derde leerjaar, afgerond op één decimaal, wordt in het leerlingvolgsysteem SOMtoday genoteerd als eindcijfer voor periode 3 van het vierde leerjaar)

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028					
Vak	**Nederlands**				
Methode:	Talent MAX VMBO- 3 B.				
Methode:	Talent MAX VMBO- 3 K.				
Methode:	Talent MAX VMBO- 4 B.				
Methode:	Talent MAX VMBO- 4 K.				
Exameneenheden basis + kader Nederlands		B & K	CE	Moet op SE	Mag op SE
NE/K/1	Oriënteren op leren en werken	X		B + K	
NE/K/2	Basisvaardigheden	X		B + K	
NE/K/3	Leervaardigheden in het vak Nederlands	X	B + K	B + K	
NE/K/4	Luister- en kijkvaardigheden	X	B + K		B + K
NE/K/5	Spreek- en gespreksvaardigheden	X		B + K	
NE/K/6	Leesvaardigheid	X	B+ K		B + K
	Schrijfvaardigheid	X	B+ K		B + K
NE/K/8	Fictie	X		B + K	

	Eindtermen Leerjaar 3 basis	Omschrijving	Toets	Type	Periode	Duur (min)	Wegin g	Herkan sing	SE/CE
1	NE/K/5 NE/K8	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van de spreek- en gesprekssituatie strategieën hanteren ten behoeve van de spreek- en gesprekssituatie compenserende strategieën kiezen en hanteren het spreek-/luisterdoel in de situatie tot uitdrukking brengen het spreek-/luisterdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten publiek het spreekdoel van anderen herkennen en de reacties van anderen inschatten in spreek- en gesprekssituaties taalvarianten herkennen en daar adequaat op inspelen. De kandidaat kan: -verschillende soorten fictiewerken herkennen de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven - de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	Filmpresentatie Fictie	P	1	15	3	J	SE
2	NE/K/6	De kandidaat kan: - X leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H1	S	1	50	2	J	SE CE
3	NE/K/7 NE/K/8	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar De kandidaat kan: -verschillende soorten fictiewerken herkennen de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven	Woorden, grammatica en spelling H1	S	1	50	1	J	SE

		- de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.							
4	NE/K/6	De kandidaat kan: - X leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H2	S	1	50	2	J	SE CE
5	NE/K/4	De kandidaat kan: - luister- en kijkstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren het doel van de makers van een programma aangeven - de belangrijkste elementen van een programma weergeven een oordeel geven over een programma en dit toelichten een instructie uitvoeren	Luistertoets H1+2	S	1	50	2	J	SE CE
6	NE/K/6	De kandidaat kan: - X leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H3	S	2	50	2	J	SE CE
7	NE/K/7 NE/K/8	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar De kandidaat kan: -verschillende soorten fictiewerken herkennen de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven - de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	Woorden/grammatica en spelling H2 + H3	S	2	50	1	J	SE

8	NE/K/6	De kandidaat kan: - X leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H4	S	2	50	2	J	SE CE
9	NE/K/6	De kandidaat kan: - X leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen- het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H5	S	3	50	2	J	SE CE
10	NE/K/4	De kandidaat kan: luister- en kijkstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren het doel van de makers van een programma aangeven de belangrijkste elementen van een programma weergeven een oordeel geven over een programma en dit toelichten een instructie uitvoeren.	Luistertoets H3+4+5	S	3	50	2	J	SE CE
11	NE/K/7 NE/K/8	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar De kandidaat kan: -verschillende soorten fictiewerken herkennen de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven - de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	Woorden, grammatica en spelling H4 + H5	S	3	50	1	J	SE
12	NE/K/8	De kandidaat kan: -verschillende soorten fictiewerken herkennen de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven - de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	Boekverslag	S	3	400	3	J	SE

13	NE/K/1 NE/K/2 NE/K/3	-De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van Nederlands in de maatschappij - De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, en informatie verwerven, verwerken en presenteren - De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen de bevordering van het eigen taalleerproces het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis.	Stage boek	P	3	900	1	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 4 basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Wegin g	Herkan sing	SE/CE
10	NE/K/1 NE/K/2 NE/K/3	-De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van Nederlands in de maatschappij - De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, en informatie verwerven, verwerken en presenteren - De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen de bevordering van het eigen taalleerproces het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis.	Eindcijfer derde leerjaar		1x in periode 3		1	N	
1	NE/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar	CV	S	1	50	3	J	SE
2	NE/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar	Sollicitatiebrief	S	1	100	3	J	SE
3	NE/K/6	De kandidaat kan: - X leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H1.2	S	1	50	2	J	SE CE
4	NE/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik	Schrijftoets H2.2	S	1	50	2	J	SE CE

		- elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar							
5	NE/K/4	De kandidaat kan: luister- en kijkstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren het doel van de makers van een programma aangeven de belangrijkste elementen van een programma weergeven een oordeel geven over een programma en dit toelichten een instructie uitvoeren.	Luistertoets H4.2	S	1	50	2	J	SE CE
6	NE/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar	Schrijftoets H2.3	S	1	50	2	J	SE CE
7	NE/K/6	De kandidaat kan: - X leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H1.3	S	2	50	2	J	SE CE
8	Ne/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar	Gesprek	P	2	30	3	J	SE
9	NE/K/1 NE/K/2 NE/K/3	-De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van Nederlands in de maatschappij - De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, en informatie verwerven, verwerken en presenteren - De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen de bevordering van het eigen taalleerproces het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis.	Stageboek	P	2	900	1	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 3 kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	NE/K/8	De kandidaat kan: -X X verschillende soorten fictiewerken herkennen - de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten - kenmerken van fictie in het fictiewerk aanwijzen relevante achtergrondinformatie verzamelen en selecteren een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	Filmpresentatie Fictie	P	1	15	3	J	SE
2	NE/K/6	De kandidaat kan: - leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren - functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven en de talige middelen die hij hanteert om dit doel te bereiken een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H1	S	1	50	2	J	SE CE
3	NE/K/7 NE/K/8	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar De kandidaat kan: -X X verschillende soorten fictiewerken herkennen - de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten - kenmerken van fictie in het fictiewerk aanwijzen relevante achtergrondinformatie verzamelen en selecteren een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	Woorden/ spelling/ grammatica H1	S	1	50	1	J	SE
4	NE/K/6	De kandidaat kan: - leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren - functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven en de talige middelen die hij hanteert om dit doel te bereiken een tekst indelen in	Leestoets H2	S	1	50	2	J	SE CE

		betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten							
5	NE/K/4	De kandidaat kan: - luister- en kijkstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren het doel van de makers van een programma aangeven de belangrijkste elementen van een programma weergeven - een oordeel geven over een programma en dit toelichten - een instructie uitvoeren de waarde en betrouwbaarheid aangeven van de informatie die door de massamedia verspreid wordt.	Luistertoets H1+2	S	1	50	2	J	SE CE
6	NE/K/6	De kandidaat kan: - leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren - functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven en de talige middelen die hij hanteert om dit doel te bereiken een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H3	S	2	50	2	J	SE CE
7	NE/K/7 NE/K/8	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar De kandidaat kan: -X X verschillende soorten fictiewerken herkennen - de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten - kenmerken van fictie in het fictiewerk aanwijzen relevante achtergrondinformatie verzamelen en selecteren een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	Woorden/ spelling/ grammatica H2 en H3	S	2	50	1	J	SE
8	NE/K/6	De kandidaat kan: - leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren - functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven en de talige middelen die hij hanteert om dit doel te bereiken een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen	Leestoets H4	S	2	50	2	J	SE CE

		- het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten								
9	NE/K/6	De kandidaat kan: - leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren - functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven en de talige middelen die hij hanteert om dit doel te bereiken een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H5	S	3	50	2	J	SE CE
10	NE/K/4	De kandidaat kan: - luister- en kijkstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren het doel van de makers van een programma aangeven de belangrijkste elementen van een programma weergeven - een oordeel geven over een programma en dit toelichten - een instructie uitvoeren de waarde en betrouwbaarheid aangeven van de informatie die door de massamedia verspreid wordt.	Luistertoets H3+4+5	S	3	50	2	J	SE CE
11	NE/K/7 NE/K/8	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar De kandidaat kan: -X X verschillende soorten fictiewerken herkennen - de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten - kenmerken van fictie in het fictiewerk aanwijzen relevante achtergrondinformatie verzamelen en selecteren een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	Woorden/ grammatica/ spelling H4 + H5	S	3	50	1	J	SE
12	NE/K/8	De kandidaat kan: -X X verschillende soorten fictiewerken herkennen - de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten - kenmerken van fictie in het fictiewerk aanwijzen relevante achtergrondinformatie verzamelen en selecteren een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	Boekverslag	S	3	400	3	J	SE

13	NE/K/1 NE/K/2 NE/K/3	-De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van Nederlands in de maatschappij - De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, en informatie verwerven, verwerken en presenteren - De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen de bevordering van het eigen taalleerproces het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis.	Stage boek	P	3	900	1	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 4 kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	periode	Duur (min)	Wegin g	Herkan sing	SE/CE
11	NE/K/1 NE/K/2 NE/K/3	-De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van Nederlands in de maatschappij - De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, en informatie verwerven, verwerken en presenteren - De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen de bevordering van het eigen taalleerproces het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis.	Eindcijfer derde leerjaar		1x in periode 3		1	N	
1	NE/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar	CV	S	1	50	3	J	SE
2	NE/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar	Sollicitatiebrief	S	1	100	3	J	SE
3	NE/K/6	De kandidaat kan: - leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren - functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven en de talige middelen die hij hanteert om dit doel te bereiken een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H1.2	S	1	50	2	J	SE CE
4	NE/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik	Schrijftoets H2.2	S	1	50	2	J	SE CE

		- elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar							
5	NE/K/4	De kandidaat kan: - luister- en kijkstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren het doel van de makers van een programma aangeven de belangrijkste elementen van een programma weergeven - een oordeel geven over een programma en dit toelichten - een instructie uitvoeren de waarde en betrouwbaarheid aangeven van de informatie die door de massamedia verspreid wordt.	Luistertoets H4.2	S	1	50	2	J	SE CE
6	NE/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar	Schrijftoets H2.3	S	1	50	2	J	SE CE
7	NE/K/6	De kandidaat kan: - leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren - functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven en de talige middelen die hij hanteert om dit doel te bereiken een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H1.3	S	2	50	2	J	SE CE
8	NE/K/6	De kandidaat kan: - leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren - functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen - het schrijfdoel van de auteur aangeven en de talige middelen die hij hanteert om dit doel te bereiken een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen - het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten	Leestoets H1.4+1.5	S	2	50	2	J	SE CE
9	Ne/K/7	De kandidaat kan: - relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren - compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek - conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik - elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar	Gesprek	P	2	30	3	J	SE

10	NE/K/1 NE/K/2 NE/K/3	-De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van Nederlands in de maatschappij - De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, en informatie verwerven, verwerken en presenteren - De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen de bevordering van het eigen taalleerproces het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis.	Stageboek	P	2	900	1	J	SE

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028					
Vak	**Engels**				
Methode	Stepping Stones 3 VMBO-B Noordhoff				
Methode	Stepping Stones 3 VMBO-K Noordhoff				
Methode	Stepping Stones 4 VMBO-B Noordhoff				
Methode	Stepping Stones 4 VMBO-K Noordhoff				
Exameneenheden basis + kader Engels		B & K	CE	Moet op SE	Mag op SE
MVT/K/1	Oriënteren op leren en werken	X		B + K	
MVT/K/2	Basisvaardigheden	X		B + K	
MVT/K/3	Leervaardigheden in het vak moderne vreemde talen	X	B + K	B + K	
MVT/K/4	Leesvaardigheid	X	B + K		B + K
MVT/K/5	Luister- en kijkvaardigheid	X	B + K		B + K
MVT/K/6	Gespreksvaardigheden	X		B + K	
MVT/K/7	Schrijfvaardigheid	X		B + K	

	Eindtermen Leerjaar 3 basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 1	S	1	50	1	J	SE CE
2	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken	Chapter test 2	S	1	50	1	J	SE CE

		− een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.							
3	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 3	S	2	50	1	J	SE CE
4	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven,	Chapter test 4	S	2	50	1	J	SE CE

		om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.							
5	MVT/K/1 MVT/K/2 MVT/K/3 MVT/K/6	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van de Moderne Vreemde Talen in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven, verwerken en presenteren. De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen De kandidaat kan: − adequaat reageren in veel voorkomende sociale contacten, zoals begroeten − informatie geven en vragen − naar een mening/oordeel vragen en een mening/oordeel geven − uitdrukking geven aan en vragen naar (persoonlijke) gevoelens − een persoon, object of gebeurtenis, ook uit het verleden en in de toekomst, beschrijven.	Speaking test	P	2	10	1	J	SE
6	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 5	S	3	50	1	J	SE CE

	Eindtermen Leerjaar 3 kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 1	S	1	50	1	J	SE CE
2	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken	Chapter test 2	S	1	50	1	J	SE CE

		− verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.							
3	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 3	S	2	50	1	J	SE CE
4	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven,	Chapter test 4	S	2	50	1	J	SE CE

		om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.							
5	MVT/K/1 MVT/K/2 MVT/K/3 MVT/K/6	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van de Moderne Vreemde Talen in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven, verwerken en presenteren. De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen De kandidaat kan: − adequaat reageren in veel voorkomende sociale contacten, zoals begroeten − informatie geven en vragen − naar een mening/oordeel vragen en een mening/oordeel geven − uitdrukking geven aan en vragen naar (persoonlijke) gevoelens − een persoon, object of gebeurtenis, ook uit het verleden en in de toekomst, beschrijven.	Speaking test	P	2	10	1	J	SE
6	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 5	S	3	50	1	J	SE CE

	Eindtermen Leerjaar 4 basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
5	MVT/K/1 MVT/K/1 MVT/K/3		Gemiddeld eindcijfer leerjaar 3		3		1	N	
1	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 1	S	1	50	1	J	SE CE
2	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven −	Chapter test 2	S	1	50	1	J	SE CE

		gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.							
3	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces - het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 3	S	2	50	1	J	SE CE

	Eindtermen Leerjaar 4 kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
5	MVT/K/1 MVT/K/1 MVT/K/3		Gemiddeld eindcijfer leerjaar 3		3		1	N	
1	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 1	S	1	50	1	J	SE CE
2	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven −	Chapter test 2	S	1	50	1	J	SE CE

		gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.							
3	MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/K/5 MVT/K/7	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: − het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen − de bevordering van het eigen taalleerproces − het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. − kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − gegevens uit één of meer teksten met elkaar. De kandidaat kan: − aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte − de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven − de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven − anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprekvergelijken en daaruit conclusies trekken − verbanden tussen delen van een tekst aangeven. De kandidaat kan: − (persoonlijke) gegevens verstrekken − een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen − een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen − op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	Chapter test 3	S	2	50	1	J	SE CE

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028					
Vak	**Wiskunde**				
Methode:	Moderne Wiskunde VMBO-BASIS 13e editie, Wolters Noordhoff.				
Methode:	Moderne Wiskunde VMBO-KADER 13e editie, Wolters Noordhoff.				
Methode:	Moderne Wiskunde VMBO-BASIS 13e editie, Wolters Noordhoff.				
Methode:	Moderne Wiskunde VMBO-KADER 13e editie, Wolters Noordhoff.				
Exameneenheden basis + kader Wiskunde		B & K	CE	Moet op SE	Mag op SE
WI/K/1	Oriënteren op leren en werken	X		B + K	
WI/K/2	Basisvaardigheden	X		B + K	
WI/K/3	Leervaardigheden in het vak wiskunde	X	B + K	B + K	
WI/K/4	Algebraïsche verbanden	X	B + K		B + K
WI/K/5	Rekenen, meten en schatten	X	B + K		B + K
WI/K/6	Meetkunde	X	B + K		B + K
WI/K/7	Informatieverwerking, statistiek	X	B + K	B + K	
WI/K/8	Geïntegreerde wiskundige activiteiten	X		B + K	

	Eindtermen Leerjaar 3 basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	WI/K/4	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en woordformules hanteren, in het bijzonder bij lineaire verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken.	H1 Grafieken	S	1	50	2	J	
2	WI/K/4 WI/K/6 WI/K/8	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en woordformules hanteren, in het bijzonder bij lineaire verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken. De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	H2 Plaats bepalen	S	1	50	2	J	SE CE
3	WI/K/4 WI/K/6 WI/K/8	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en woordformules hanteren, in het bijzonder bij lineaire verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken. De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	H3 Statistiek	S	1	50	2	J	SE CE
4	WI/K/5	De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: − schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden − op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken.	H4 Tijd en grote getallen	S	1	50	2	J	SE CE

5	WI/K/3 WI/K/6 WI/K/8	De kandidaat kan structuren en verbanden opsporen in voor hem herkenbare situaties en verbindingen leggen met wiskundige begrippen, en daarbij: − wiskundige technieken kiezen en gebruiken om problemen op te lossen, waaronder basisalgoritmen en standaardmethodes − communiceren door middel van adequaat (wiskundig) taalgebruik − adequate onderzoeks- en redeneerstrategieën toepassen. De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	H5 Kijken en redeneren	S	2	50	2	J	SE CE
6	WI/K/5	De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: − schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden − op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken.	H6 Verhoudingen en procenten	S	2	50	2	J	SE CE
7	WI/K/6	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen, instrumenten en apparaten hanteren.	H7 Omtrek en oppervlakte	S	2	50	2	J	SE CE
8	WI/K/4	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en woordformules hanteren, in het bijzonder bij lineaire verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken.	H8 Werken met formules	S	2	50	2	J	SE CE
9	WI/K/6	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen, instrumenten en apparaten hanteren.	H9 Inhoud	S	3	50	2	J	SE CE
10	WI/K/4	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en woordformules hanteren, in het bijzonder bij lineaire verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken.	H10 Formules en grafieken	S	3	50	2	J	SE CE
11	WI/K/5	De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: − schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden − op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken.	H11 Schattend rekenen	S	3	50	2	J	SE CE

	Eindtermen Leerjaar 4 basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
9	WI/K/1 WI/K/2 WI/K/3		Eindcijfer derde leerjaar		1x in periode 3		1	N	
1	WI/K/7 WI/K/8	De kandidaat kan informatie verzamelen, weergeven en analyseren met behulp van grafische voorstellingen, en daarbij: − statistische representatievormen en een graaf hanteren − op basis van de verwerkte informatie verwachtingen uitspreken en conclusies trekken. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie.	Hoofdstuk 1 Statistiek	S	1	50	2	J	SE CE
2	WI/K/5 WI/K/8	De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: − schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden − op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie.	Hoofdstuk 2 Rekenen	S	1	50	2	J	SE CE
3	WI/K/4 WI/K/8	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en woordformules hanteren, in het bijzonder bij lineaire verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie.	Hoofstuk 3 Lineaire Formules	S	1	50	2	J	SE CE
4	WI/K/4 WI/K/7 WI/K/8	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en woordformules hanteren, in het bijzonder bij lineaire verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken. De kandidaat kan informatie verzamelen, weergeven en analyseren met behulp van grafische voorstellingen, en daarbij: − statistische representatievormen en een graaf hanteren − op basis van de verwerkte informatie verwachtingen uitspreken en conclusies trekken. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde	Hoofdstuk 4 Formules en grafieken	S	1	50	2	J	SE CE

		vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie.							
5	WI/K/4 WI/K/5	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en woordformules hanteren, in het bijzonder bij lineaire verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken. De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: − schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden − op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken.	Hoofdstuk 5 Maten omrekenen	S	2	50	2	J	SE CE
6	WI/K/6	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen, instrumenten en apparaten hanteren.	Hoofdstuk 6 Hoeken en symmetrie	S	2	50	2	J	SE CE
7	WI/K/6	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen, instrumenten en apparaten hanteren.	Hoofdstuk 7 Omtrek, oppervlakte en inhoud	S	2	50	2	J	SE CE
8	WI/K/6 WI/K/8	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie.	Hoofdstuk 8 Meten en kijken	S	2	50	2	J	SE CE

	Eindtermen Leerjaar 3 kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	WI/K/4	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en (woord)formules hanteren bij verschillende typen verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken.	H1 Formules en grafieken	S	1	50	2	J	
2	WI/K/4 WI/K/6 WI/K/8	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en (woord)formules hanteren bij verschillende typen verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken? De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: - de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken - conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie.	H2 Plaats en afstand	S	1	50	2	J	SE CE
3	WI/K/4 WI/K/6 WI/K/8	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en (woord)formules hanteren bij verschillende typen verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken? De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: - de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken - conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie.	H3 Werken met formules	S	1	50	2	J	SE CE
4	WI/K/5	De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: − schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden − op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken.	H4 Werken met aantallen	S	1	50	2	J	SE CE

5	WI/K/6	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren.	H5 Gelijkvormigheid	S	2	50	2	J	SE CE
6	WI/K/7	De kandidaat kan informatie verzamelen, weergeven en analyseren met behulp van grafische voorstellingen, en daarbij: − statistische representatievormen en een graaf hanteren − op basis van de verwerkte informatie verwachtingen uitspreken en conclusies trekken	H6 Statistiek	S	2	50	2	J	SE CE
7	WI/K/3 WI/K/4	De kandidaat kan structuren en verbanden opsporen in voor hem herkenbare situaties en verbindingen leggen met wiskundige begrippen, en daarbij: − wiskundige technieken kiezen en gebruiken om problemen op te lossen, waaronder basisalgoritmen en standaardmethodes − communiceren door middel van adequaat (wiskundig) taalgebruik − adequate onderzoeks- en redeneerstrategieën toepassen. De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en (woord)formules hanteren bij verschillende typen verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken.	H7 Vergelijkingen oplossen	S	2	50	2	J	SE CE
8	WI/K/6	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren.	H8 Hellingen en tangens	S	2	50	2	J	SE CE
9	WI/K/3 WI/K/6	De kandidaat kan structuren en verbanden opsporen in voor hem herkenbare situaties en verbindingen leggen met wiskundige begrippen, en daarbij: − wiskundige technieken kiezen en gebruiken om problemen op te lossen, waaronder basisalgoritmen en standaardmethodes − communiceren door middel van adequaat (wiskundig) taalgebruik − adequate onderzoeks- en redeneerstrategieën toepassen. De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren.	H9 Meten en redeneren	S	3	50	2	J	SE CE
10	WI/K/5 WI/K/6	De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: − schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden − op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken. De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren.	H10 Grafieken	S	3	50	2	J	SE CE

11	WI/K/5	De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: − schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden − op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken	H11 Oppervlakte en inhoud	S	3	50	2	J	SE CE
12	WI/K/6	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren.	H12 Grafen	S	3	50	2	J	SE CE

	Eindtermen Leerjaar 4 Kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE CE
8	WI/K/1 WI/K/2 WI/K/3		Eindcijfer derde leerjaar		1x in periode 3		1	N	
1	WI/K/6 WI/K/7 WI/K/8	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan informatie verzamelen, weergeven en analyseren met behulp van grafische voorstellingen, en daarbij: − statistische representatievormen en een graaf hanteren − op basis van de verwerkte informatie verwachtingen uitspreken en conclusies trekken. e kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: -de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken - conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	Hoofdstuk 1 Grafieken en vergelijkingen	S	1	50	2	J	SE CE
2	WI/K/6 WI/K/8	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	Hoofdstuk 2 Machtsverbanden	S	1	50	2	J	SE CE
3	WI/K/4 WI/K/7 WI/K/8	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en (woord)formules hanteren bij verschillende typen verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken. De kandidaat kan informatie verzamelen, weergeven en analyseren met behulp van grafische voorstellingen, en daarbij: − statistische representatievormen en een graaf hanteren − op basis van de verwerkte informatie verwachtingen uitspreken en conclusies trekken. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	Hoofdstuk 3 Exponentiele formules	S	1	50	2	J	SE CE

4	WI/K/7	De kandidaat kan informatie verzamelen, weergeven en analyseren met behulp van grafische voorstellingen, en daarbij: − statistische representatievormen en een graaf hanteren − op basis van de verwerkte informatie verwachtingen uitspreken en conclusies trekken.	Hoofstuk 4 Informatie verwerking	S	1	50	2	J	SE CE
5	WI/K/5 WI/K/8	De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: − schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden − op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	Hoofdstuk 5 Rekenen	S	2	50	2	J	SE CE
6	WI/K/6 WI/K/8	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	Hoofdstuk 6 Vlakke meetkunde	S	2	50	2	J	SE CE
7	WI/K/4 WI/K/8	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: − tabellen, grafieken en (woord)formules hanteren bij verschillende typen verbanden − geschikte wiskundige modellen gebruiken. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	Hoofdstuk 7 Goniometrie	S	2	50	2	J	SE CE
8	WI/K/6 WI/K/8	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: − redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen − afmetingen meten, schatten en berekenen − meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren. De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: − de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken − conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie	Hoofdstuk 8 Ruimtemeetkunde	S	2	50	2	J	SE CE

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028					
Vak	**Maatschappijleer**				
Methode:	Thema's Maatschappijleer 2026-2027, Essener BK leerjaar 3				
Methode:	Thema's Maatschappijleer 2026-2027, Essener BK leerjaar 3 **Toevoeging Kader:** De opdrachten *Interview* en *PowerPoint* bevatten voor de kaderleerweg aanvullende onderdelen die aansluiten bij het vereiste niveau. De beoordeling vindt plaats volgens de beoordelingscriteria van de kaderleerweg.				
Exameneenheden basis + kader Maatschappijleer		B & K	CE	Moet op SE	Mag op SE
ML1/K/1	Oriënteren op leren en werken	X		B + K	
ML1/K/2	Basisvaardigheden	X		B + K	
ML1/K/3	Leervaardigheden in het vak maatschappijleer	X		B + K	
ML1/K/4	Cultuur en socialisatie	X		B + K	
ML1/K/5	Sociale verschillen	X		B + K	
ML1/K/6	Macht en zeggenschap	X		B + K	
ML1/K/7	Beeldvorming en stereotypering	X		B + K	

	Eindtermen Leerjaar 3 Basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	ML1/K/1 ML1/K/2 ML1/K/3	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk: – principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen – een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.	H 1.1 t/m 1.3 Toets H1	S	1	50	1	J	SE
2	ML1/K/2 ML1/K/3 ML1/K/5	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk: – principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen – een standpunt innemen en hier argumenten voor geven. De kandidaat kan:	H 1.4 + 1.5 (Klassengesprek)	P	1	50	1	J	SE
3	ML1/K/7	De kandidaat kan: – beschrijven hoe mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie van informatie – uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen – voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is – van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.	H2.1 t/m 2.5 Toets H2	S	1	50	1	J	SE
	ML1/K/5	De kandidaat kan: – met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen – voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen – maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen.	3.1 t/m 3.4 Klassendiscussie	P	2	50	1	J	SE

4	ML1/K/6	De kandidaat kan: − vormen van macht herkennen − beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken − beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	H 4.1 t/m 4.6 Toets H4	S	2	50	1	J	SE
5	ML1/K/6	De kandidaat kan: − vormen van macht herkennen − beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken − beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	H 5.1 t/m 5.3 Toets H5	P	2	50	1	J	SE
8	ML1/K/4	De kandidaat kan: − beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving − uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag. − de rol van onderwijs beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving.	7.1 t/m 7.2 Interview	P	3	100	1	J	SE
6	ML1/K/5	De kandidaat kan: − met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen − voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen − maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen.	8.2 + 8.3 en 8.5	S	3	50	1	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 3 Kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	ML1/K/1 ML1/K/2 ML1/K/3	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk: – principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen – een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.	H 1.1 t/m 1.3 Toets H1	S	1	50	1	J	SE
2	ML1/K/2 ML1/K/3 ML1/K/5	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk: – principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen – een standpunt innemen en hier argumenten voor geven. De kandidaat kan:	H 1.4 + 1.5 (Klassengesprek)	P	1	50	1	J	SE
3	ML1/K/7	De kandidaat kan: – beschrijven hoe mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie van informatie – uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen – voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is – van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.	H2.1 t/m 2.5 Toets H2	S	1	50	1	J	SE
	ML1/K/5	De kandidaat kan: – met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen – voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen – maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen.	3.1 t/m 3.4 Klassendiscussie	P	3	50	1	J	SE

4	ML1/K/6	De kandidaat kan: − vormen van macht herkennen − beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken − beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	H 4.1 t/m 4.6 Toets H4	S	2	50	1	J	SE
5	ML1/K/6	De kandidaat kan: − vormen van macht herkennen − beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken − beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	H 5.1 t/m 5.3 Toets H5	P	2	50	1	J	SE
8	ML1/K/4	De kandidaat kan: − beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving − uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag. − de rol van onderwijs beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving.	7.1 t/m 7.2 Interview	P	2	100	1	J	SE
6	ML1/K/5	De kandidaat kan: − met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen − voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen − maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen.	8.2 + 8.3 en 8.5	S	3	50	1	J	SE

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028					
Vak	CKV				
Methode:	SKVR (gastdocenten wekelijks)				
Methode:	SKVR (gastdocenten wekelijks)				
Exameneenheden basis + kader CKV		B & K	CE	Moet op SE	Mag op SE
KV/K/1	Oriënteren op leren en werken	X		B + K	
KV/K/2	Basisvaardigheden	X		B + K	
KV/K/3	Culturele en kunstzinnige vorming en verdieping	X		B + K	
KV/K/4	Reflectie en kunstdossier	x		B + K	

	Eindtermen Leerjaar 3 Basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	**Cultureel zelfportret** Wie ben ik Collage Kunst dossier Reflectie	P	1	200	2	J	SE
2	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	Beeldende kunst Kunst in de openbare ruimte	P	2	200	2	J	SE
3	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	Fotografie/ architectuur	P	2	200	2	J	SE

4	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	Muziektechnologie Muziekstuk	P	3	200	2	J	SE
5	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	Muziektechnologie productiestuk	P	3	200	2	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 3 Kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	**Cultureel zelfportret** Wie ben ik Collage Kunst dossier Reflectie	P	1	200	2	J	SE
2	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	Beeldende kunst Kunst in de openbare ruimte	P	2	200	2	J	SE
3	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	Fotografie/ architectuur	P	2	200	2	J	SE

4	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	Muziektechnologie Muziekstuk	P	3	200	2	J	SE
5	KV/K/1 KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk. De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	Muziektechnologie productiestuk	P	3	200	2	J	SE

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028					
Vak	Loopbaan oriëntatie begeleiding				
Methode:	Proeftuin LOB leerjaar 3 BB deel 1 bovenbouw				
Methode:	Proeftuin LOB leerjaar 3 BK deel 1 bovenbouw				
Methode:	Proeftuin LOB leerjaar 4 BB deel 2 bovenbouw				
Methode:	Proeftuin LOB leerjaar 4 KB deel 2 bovenbouw				
Exameneenheden basis + kader LOB		B & K	CE	Moet op SE	Mag op SE
C. LOOPBAANORIËNTATIE EN -ONTWIKKELING	De kandidaat is in staat zijn eigen loopbaanontwikkeling vorm te geven. Hij doet dat met een oriëntatie op een toekomstige opleiding en (loop)baan door middel van reflectie op het eigen handelen en reflectie op ervaringen.	X		B + K	
C1	De kandidaat heeft de vaardigheid de eigen loopbaan vorm te geven door op systematische wijze om te gaan met 'loopbaancompetenties': 1 Wat kan ik het best en hoe weet ik dat? [Kwaliteitenreflectie] 2 Waar ga en sta ik voor en waarom dan? [Motievenreflectie] 3 Waar ben ik het meest op mijn plek en waarom daar? [Werkexploratie] 4 Hoe bereik ik mijn doel en waarom zo? [Loopbaansturing] 5 Wie kan mij helpen mijn doel te bereiken en waarom die mensen? [Netwerken]	X		B + K	
C2	C2. De kandidaat maakt zijn eigen loopbaanontwikkeling inzichtelijk voor zichzelf en voor anderen doormiddel van een 'loopbaandossier'. In een loopbaandossier is opgenomen welke activiteiten zijn uitgevoerd die hebben bijgedragen tot het ontwikkelen van de 'loopbaancompetenties'. In het loopbaandossier wordt beschreven bij een aantal uitgevoerde activiteiten: I. de beoogde doelen II. de resultaten III. de evaluatie en een conclusie IV. welke vervolgactiviteiten gepland zijn op basis van de opgedane ervaringen en de daarbij horende conclusies	x		B + K	

	Eindtermen Leerjaar 3 Basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	1C 2C	Kwaliteiten reflectie + motieven reflectie Je kunt aangeven welke kenmerken jou maken tot wie je bent Je kunt de belangrijkste gebeurtenissen noemen in de bovenbouw Je kunt de omgangsvormen op school en in de klas benoemen Je kunt aangeven waar jij je sterk voor wilt maken in de bovenbouw en hoe je dat wilt doen.	Thema 1 Typisch jij	P	1	300	2	J	SE
2	1C 2C	Kwaliteiten reflectie + motieven reflectie Je kunt verwoorden wat je gaat onderzoeken en hoe je dat wilt gaan doen. Je kunt betrouwbare informatie verzamelen Je kunt betrouwbare informatie verzamelen waarmee je je onderzoek kunt opbouwen Je kunt je informatie verwerken tot een overzichtelijk eindproduct waarmee je antwoord geeft op je onderzoeksvraag Je kunt het werk van een klasgenoot beoordelen met een checklist.	Thema 3 Mindset	P	2	300	2	J	SE
3	1C 2C	Kwaliteiten reflectie + netwerken Je kunt onderzoeken welke kwaliteiten jij en je groepsgenoten bezitten. Je kunt afspraken maken over samenwerken. Je kunt feedback geven en zelf feedback ontvangen Je kunt samenwerking evalueren.	Thema 4 Samenwerken	P	2	300	2	J	SE
4	1C 2C	Loopbaansturing + werkexploratie + netwerken Je kunt vertellen welke werkzaamheden je wel en niet mag doen op een stage of bijbaan. Je kunt werkafspraken maken en daar vragen over stellen. Je kunt informatie overbrengen in een overzichtelijk (beeld)verslag. Je kunt benoemen wat je hebt geleerd van de presentaties van klasgenoten.	Thema 5 In bedrijf	P	3	300	2	J	SE
5		Oriëntatie op leren en werken Werkexploratie – netwerken – kwaliteitenreflectie	Stage	P	3	6-8 uur per dag	2	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 4 Basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
6	1C 2C		Eindcijfer derde leerjaar		1x in periode 3		1	N	
1	1C 2C	Motievenreflectie + kwaliteitenreflectie + werkexploratie + loopbaansturing + netwerken Je kunt je voorbereiden op stage en contact leggen Je kunt vertellen wat er van je wordt verwacht op stage Je kunt een professionele werkhouding aannemen Je kunt vertellen of dit beroep bij jou past.	Thema 11 Stagelopen	P	1	300	2	J	SE
2	1C 2C	Motieven reflectie + loopbaansturing Je kunt aan een ander uitleggen hoe examens werken Je kunt bewezen leer strategieën toepassen bij examenvakken Je kunt je leven zo inrichten dat je optimaal kunt studeren Je kunt wat je in de afgelopen jaren hebt geleerd over leren en studeren toepassen bij het studeren van examens.	Thema 9 Examens	P	1	300	2	J	SE
3	1C 2C	Motievenreflectie + kwaliteitenreflectie + werkexploratie + loopbaansturing + netwerken Je kunt vertellen waar je op gaat letten bij je meeloop dag of open dag Je kunt de toekomstmogelijkheden onderzoeken van twee beroepen Je weet wat je nog moet doen voor je volgende stap Je kunt vertellen waarom je voor een vervolgopleiding kiest.	Thema 12 De volgende stap	P	2	300	2	J	SE
4		Oriëntatie op leren en werken Werkexploratie – netwerken – kwaliteitenreflectie	Stage	P	2	6-8 uur per dag	2	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 3 Kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	1C 2C	Kwaliteiten reflectie + motieven reflectie Je kunt aangeven welke kenmerken jou maken tot wie je bent Je kunt de belangrijkste gebeurtenissen noemen in de bovenbouw Je kunt de omgangsvormen op school en in de klas benoemen Je kunt aangeven waar jij je sterk voor wilt maken in de bovenbouw en hoe je dat wilt doen.	Thema 1 Typisch jij	P	1	300	2	J	SE
2	1C 2C	Kwaliteiten reflectie + motieven reflectie Je kunt verwoorden wat je gaat onderzoeken en hoe je dat wilt gaan doen. Je kunt betrouwbare informatie verzamelen Je kunt betrouwbare informatie verzamelen waarmee je je onderzoek kunt opbouwen Je kunt je informatie verwerken tot een overzichtelijk eindproduct waarmee je antwoord geeft op je onderzoeksvraag Je kunt het werk van een klasgenoot beoordelen met een checklist.	Thema 3 Mindset	P	2	300	2	J	SE
3	1C 2C	Kwaliteiten reflectie + netwerken Je kunt onderzoeken welke kwaliteiten jij en je groepsgenoten bezitten. Je kunt afspraken maken over samenwerken. Je kunt feedback geven en zelf feedback ontvangen Je kunt samenwerking evalueren.	Thema 4 Samenwerken	P	2	300	2	J	SE
4	1C 2C	Loopbaansturing + werkexploratie + netwerken Je kunt vertellen welke werkzaamheden je wel en niet mag doen op een stage of bijbaan. Je kunt werkafspraken maken en daar vragen over stellen. Je kunt informatie overbrengen in een overzichtelijk (beeld)verslag. Je kunt benoemen wat je hebt geleerd van de presentaties van klasgenoten.	Thema 5 In bedrijf	P	3	300	2	J	SE
5		Oriëntatie op leren en werken Werkexploratie – netwerken – kwaliteitenreflectie	Stage	P	3	6-8 uur per dag	2	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 4 Kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
5	1C 2C		Eindcijfer derde leerjaar		1x in periode 3		1	N	
1	1C 2C	Motievenreflectie + kwaliteitenreflectie + werkexploratie + loopbaansturing + netwerken Je kunt je voorbereiden op stage en contact leggen Je kunt vertellen wat er van je wordt verwacht op stage Je kunt een professionele werkhouding aannemen Je kunt vertellen of dit beroep bij jou past.	Thema 11 Stagelopen	P	1	300	2	J	SE
2	1C 2C	Motieven reflectie + loopbaansturing Je kunt aan een ander uitleggen hoe examens werken Je kunt bewezen leer strategieën toepassen bij examenvakken Je kunt je leven zo inrichten dat je optimaal kunt studeren Je kunt wat je in de afgelopen jaren hebt geleerd over leren en studeren toepassen bij het studeren van examens.	Thema 9 Examens	P	1	300	2	J	SE
3	1C 2C	Motievenreflectie + kwaliteitenreflectie + werkexploratie + loopbaansturing + netwerken Je kunt vertellen waar je op gaat letten bij je meeloop dag of open dag Je kunt de toekomstmogelijkheden onderzoeken van twee beroepen Je weet wat je nog moet doen voor je volgende stap Je kunt vertellen waarom je voor een vervolgopleiding kiest.	Thema 12 De volgende stap	P	2	300	2	J	SE
4		Oriëntatie op leren en werken Werkexploratie – netwerken – kwaliteitenreflectie	Stage	P	2	6-8 uur per dag	2	J	SE

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028					
Vak	**Lichamelijke opvoeding 1**				
Exameneenheden basis + kader LO		B & K	CE	Moet op SE	Mag op SE
LO1/K/1	Oriënteren op leren en werken	X		B + K	
LO1/K/2	Basisvaardigheden	X		B + K	
LO1/K/3	Leervaardigheden in het vak lichamelijke opvoeding	X		B + K	
LO1/K/4	Spel	X		B + K	
LO1/K/5	Turnen	X		B + K	
LO1/K/6	Bewegen op muziek	X		B + K	
LO1/K/7	Atletiek	X		B + K	
LO1/K/8	Zelfverdediging	X		B + K	
LO1/K/9	Actuele bewegingsactiviteiten	X		B + K	

	Eindtermen Leerjaar 3 Basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Wegi ng	Herkan sing	SE/CE
1	LO1/K/2 LO1/K/4	De kandidaat kan in bewegingssituaties basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, zelfstandig (samen)werken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Tennis/ badminton/Pick leball Racketspelen	P	1	50	1	J	SE
2	LO1/K/9	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten).	Free running Urban 1	P	1	50	1	J	SE
3	LO1/K/1	De kandidaat kan het belang van bewegen en sport binnen de eigen loopbaan en in de maatschappij verwoorden.	Volleybal Spel 1	P	1	50	1	J	SE
4	LO1/K/5	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één of meer van de volgende turnactiviteiten uitvoeren: − Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek en daarbij: − Adequaat omgaan met risico's en meehelpen bij regelende taken, waaronder hulpverlenen.	Balanceren Turnen 1	P	1	50	1	J	SE
5	LO1/K/2 LO1/K/5	De kandidaat kan in bewegingssituaties basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, zelfstandig (samen)werken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één of meer van de volgende turnactiviteiten uitvoeren: − Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek en daarbij: − Adequaat omgaan met risico's en meehelpen bij regelende taken, waaronder hulpverlenen.	Zwaaien Turnen 2	P	2	50	1	J	SE

6	LO1/K/7	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen vormen van de volgende atletiekactiviteiten uitvoeren: − Hardlopen, ver- en hoogspringen en één vorm van werpen, stoten of slingeren en daarbij: − Basiskenmerken van training aangeven, conditieaspecten meten, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Hoogspringen (trampoline) Atletiek 1	P	2	50	1	J	SE
7	LO1/K/3 LO1/K/6	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden De kandidaat kan alleen of samen met anderen één van de volgende vormen van bewegen op muziek uitvoeren: − Ritme en bewegen, streetdance, jazzdans of conditionele vormen op muziek en daarbij regelende taken uitvoeren, waaronder een eenvoudige variatie ontwerpen en uitvoeren. dan wel: − indien het bevoegd gezag hier op grond van de identiteit voor kiest, een vorm van bewegen op muziek naar keuze, of een andere bewegingsactiviteit waarbij ritme en tempo bepalend zijn.	Conditionele vormen Bewegen op muziek	P	2	50	1	J	SE
8	LO1/K/3 LO1/K/8	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één van de volgende vormen zelfverdediging uitvoeren: − Stoeispelen (bijvoorbeeld: vormen van judo), trefspelen (bijvoorbeeld: vormen van boksen, schermen of karatedo) en daarbij − Veiligheidsregels en (etiquette) regels bij zelfverdediging in acht nemen en regelende taken uitvoeren.	Zelfverdediging Boksen 1	P	2	50	1	J	SE
9	LO1/K/4 LO1/K/9	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan	Voetbal/ Hockey/ Basketball 3x3 Spel 4	P	3	50	1	J	SE

		kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten)							
10	LO1/K/3 LO1/K/7	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen vormen van de volgende atletiekactiviteiten uitvoeren: − Hardlopen, ver- en hoogspringen en één vorm van werpen, stoten of slingeren en daarbij: − Basiskenmerken van training aangeven, conditieaspecten meten, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Uithoudingsvermogen Atletiek 2	P	3	50	1	J	SE
11	LO1/K/3 LO1/K/9	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten).	Crossfit Urban 2	P	3	50	1	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 4 Basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
11	LO1/K/1 LO1/K/2 LO1/K/3		Gemiddeld eindcijfer leerjaar 3		3		1	N	
1	LO1/K/4	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Padel/ Tennis/ badminton/ Pickleball Racketspelen	P	1	50	1	J	SE
2	LO1/K/3 LO1/K/4	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Basketball Spel 1	P	1	50	1	J	SE
3	LO1/K/1 LO1/K/7	De kandidaat kan het belang van bewegen en sport binnen de eigen loopbaan en in de maatschappij verwoorden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen vormen van de volgende atletiekactiviteiten uitvoeren: − Hardlopen, ver- en hoogspringen en één vorm van werpen, stoten of slingeren en daarbij: − Basiskenmerken van training aangeven, conditieaspecten meten, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Duurloop Atletiek 1	P	1	50	1	J	SE
4	LO1/K/6	De kandidaat kan alleen of samen met anderen één van de volgende vormen van bewegen op muziek uitvoeren: − Ritme en bewegen, streetdance, jazzdans of conditionele vormen op muziek en daarbij regelende taken uitvoeren, waaronder een eenvoudige variatie ontwerpen en uitvoeren. dan wel:	Eigen dans ontwerpen	P	1	50	1	J	SE

		− indien het bevoegd gezag hier op grond van de identiteit voor kiest, een vorm van bewegen op muziek naar keuze, of een andere bewegingsactiviteit waarbij ritme en tempo bepalend zijn.	Bewegen op muziek						
5	LO1/K/7 LO1/K/9	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten).	Hoogspringen/ trampoline-Fosbury Atletiek 2	P	2	50	1	J	SE
6	LO1/K/3 LO1/K/5	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één of meer van de volgende turnactiviteiten uitvoeren: − Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek en daarbij: − Adequaat omgaan met risico's en meehelpen bij regelende taken, waaronder hulpverlenen.	Acrogym Turnen 1	P	2	50	1	J	SE
7	LO1/K/8 LO1/K/9	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één van de volgende vormen zelfverdediging uitvoeren: − Stoeispelen (bijvoorbeeld: vormen van judo), trefspelen (bijvoorbeeld: vormen van boksen, schermen of karatedo) en daarbij − Veiligheidsregels en (etiquette) regels bij zelfverdediging in acht nemen en regelende taken uitvoeren De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten).	Zelfverdediging Boksen 2	P	2	50	1	J	SE
8	LO1/K/2 LO1/K/4	De kandidaat kan in bewegingssituaties basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, zelfstandig (samen)werken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Handbal Spel 2	P	2	50	1	J	SE
9	LO1/K/3 LO1/K/5	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen	Springen Turnen 2	P	2	50	1	J	SE

		− Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één of meer van de volgende turnactiviteiten uitvoeren: − Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek en daarbij: − Adequaat omgaan met risico's en meehelpen bij regelende taken, waaronder hulpverlenen.							
10	LO1/K/1 LO1/K/4	De kandidaat kan het belang van bewegen en sport binnen de eigen loopbaan en in de maatschappij verwoorden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Slagspelen Slagbal	P	2	50	1	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 3 Kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	LO1/K/2 LO1/K/4	De kandidaat kan in bewegingssituaties basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, zelfstandig (samen)werken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Tennis/ badminton Racketspelen	P	1	50	1	J	SE
2	LO1/K/9	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten).	Free running Urban 1	P	1	50	1	J	SE
3	LO1/K/1	De kandidaat kan het belang van bewegen en sport binnen de eigen loopbaan en in de maatschappij verwoorden.	Volleybal Spel 1	P	1	50	1	J	SE
4	LO1/K/5	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één of meer van de volgende turnactiviteiten uitvoeren: − Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek en daarbij: − Adequaat omgaan met risico's en meehelpen bij regelende taken, waaronder hulpverlenen.	Balanceren Turnen 1	P	1	50	1	J	SE
5	LO1/K/2 LO1/K/5	De kandidaat kan in bewegingssituaties basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, zelfstandig (samen)werken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één of meer van de volgende turnactiviteiten uitvoeren: − Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek en daarbij: − Adequaat omgaan met risico's en meehelpen bij regelende taken, waaronder hulpverlenen.	Zwaaien Turnen 2	P	2	50	1	J	SE
6	LO1/K/7	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen vormen van de volgende atletiekactiviteiten uitvoeren: − Hardlopen, ver- en hoogspringen en één vorm van werpen, stoten of slingeren en daarbij: − Basiskenmerken van training aangeven, conditieaspecten meten, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Hoogspringen (trampoline) Atletiek 1	P	2	50	1	J	SE
7	LO1/K/3 LO1/K/6	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen	Conditionele vormen	P	2	50	1	J	SE

		− Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden De kandidaat kan alleen of samen met anderen één van de volgende vormen van bewegen op muziek uitvoeren: − Ritme en bewegen, streetdance, jazzdans of conditionele vormen op muziek en daarbij regelende taken uitvoeren, waaronder een eenvoudige variatie ontwerpen en uitvoeren. dan wel: − indien het bevoegd gezag hier op grond van de identiteit voor kiest, een vorm van bewegen op muziek naar keuze, of een andere bewegingsactiviteit waarbij ritme en tempo bepalend zijn.	Bewegen op muziek						
8	LO1/K/3 LO1/K/8	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één van de volgende vormen zelfverdediging uitvoeren: − Stoeispelen (bijvoorbeeld: vormen van judo), trefspelen (bijvoorbeeld: vormen van boksen, schermen of karatedo) en daarbij − Veiligheidsregels en (etiquette) regels bij zelfverdediging in acht nemen en regelende taken uitvoeren.	Zelfverdediging Boksen 1	P	2	50	1	J	SE
9	LO1/K/4 LO1/K/9	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten)	Voetbal/ Hockey/ Basketball 3x3 Spel 4	P	3	50	1	J	SE
10	LO1/K/3 LO1/K/7	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies	Uithoudingsvermogen Atletiek 2	P	3	50	1	J	SE

		− Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen vormen van de volgende atletiekactiviteiten uitvoeren: − Hardlopen, ver- en hoogspringen en één vorm van werpen, stoten of slingeren en daarbij: − Basiskenmerken van training aangeven, conditieaspecten meten, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.							
11	LO1/K/3 LO1/K/9	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten).	Crossfit Urban 2	P	3	50	1	J	SE

	Eindtermen Leerjaar 4 Kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
11	LO1/K/1 LO1/K/2 LO1/K/3		Gemiddeld eindcijfer leerjaar 3		3		1	N	
1	LO1/K/4	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Padel/ Tennis/ badminton Racketspelen	P	1	50	1	J	SE
2	LO1/K/3 LO1/K/4	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Basketball Spel 1	P	1	50	1	J	SE
3	LO1/K/1 LO1/K/7	De kandidaat kan het belang van bewegen en sport binnen de eigen loopbaan en in de maatschappij verwoorden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen vormen van de volgende atletiekactiviteiten uitvoeren: − Hardlopen, ver- en hoogspringen en één vorm van werpen, stoten of slingeren en daarbij: − Basiskenmerken van training aangeven, conditieaspecten meten, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Duurloop Atletiek 1	P	1	50	1	J	SE
4	LO1/K/6	De kandidaat kan alleen of samen met anderen één van de volgende vormen van bewegen op muziek uitvoeren: − Ritme en bewegen, streetdance, jazzdans of conditionele vormen op muziek en daarbij regelende taken uitvoeren, waaronder een eenvoudige variatie ontwerpen en uitvoeren. dan wel:	Eigen dans ontwerpen	P	1	50	1	J	SE

		− indien het bevoegd gezag hier op grond van de identiteit voor kiest, een vorm van bewegen op muziek naar keuze, of een andere bewegingsactiviteit waarbij ritme en tempo bepalend zijn.	Bewegen op muziek						
5	LO1/K/7 LO1/K/9	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten).	Hoogspringen Atletiek 2	P	2	50	1	J	SE
6	LO1/K/3 LO1/K/5	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies − Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één of meer van de volgende turnactiviteiten uitvoeren: − Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek en daarbij: − Adequaat omgaan met risico's en meehelpen bij regelende taken, waaronder hulpverlenen.	Acrogym Turnen 1	P	2	50	1	J	SE
7	LO1/K/8 LO1/K/9	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één van de volgende vormen zelfverdediging uitvoeren: − Stoeispelen (bijvoorbeeld: vormen van judo), trefspelen (bijvoorbeeld: vormen van boksen, schermen of karatedo) en daarbij − Veiligheidsregels en (etiquette) regels bij zelfverdediging in acht nemen en regelende taken uitvoeren De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitengebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten).	Volleybal Spel 1	P	2	50	1	J	SE
8	LO1/K/2 LO1/K/4	De kandidaat kan in bewegingssituaties basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, zelfstandig (samen)werken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Balanceren Turnen 1	P	2	50	1	J	SE
9	LO1/K/3 LO1/K/5	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, zoals: − Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen − Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden − In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies	Zwaaien Turnen 2	P	2	50	1	J	SE

		− Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties − Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport − Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één of meer van de volgende turnactiviteiten uitvoeren: − Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek en daarbij: − Adequaat omgaan met risico's en meehelpen bij regelende taken, waaronder hulpverlenen.						
10	LO1/K/1 LO1/K/4	De kandidaat kan het belang van bewegen en sport binnen de eigen loopbaan en in de maatschappij verwoorden. De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: − Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: − Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	Slagspelen Baseball 5	P	2	50	1	J	SE

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028	
Vak	Economie
Methode:	Pincode Noordhoff vmbo basis 3 De eindterm EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie komt in alle hoofdstukken aan de orde.
Methode:	Pincode Noordhoff vmbo kader 3 De eindterm EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie komt in alle hoofdstukken aan de orde.
Methode:	Pincode Noordhoff vmbo basis 4 De eindterm EC/K/8 Natuur en milieu komt verspreid over verschillende hoofdstukken aan de orde.
Methode:	Pincode Noordhoff vmbo kader 4 De eindterm EC/K/8 Natuur en milieu komt verspreid over verschillende hoofdstukken aan de orde.

Exameneenheden basis + kader – Economie		B & K	CE	Moet op SE	Mag op SE
EC/K/1	Oriëntatie op werken en leren	X		B + K	
EC/K/2	Basisvaardigheden	X		B + K	
EC/K/3	Leervaardigheden in het vak economie	X	B + K	B + K	
EC/K/4A	Consumptie	X	B + K		B + K
EC/K/4B	Consumptie en consumentenorganisaties	X		B + K	
EC/K/5A	Arbeid en productie	X	B + K		B + K
EC/K/5B	Arbeid en bedrijfsleven	X		B + K	
EC/K/6	Overheid en bestuur	X		B + K	
EC/K/7	Internationale ontwikkelingen	x	B + K		B + K
EC/K/8	Natuur en milieu	X		B + K	

	Eindtermen Leerjaar 3 basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	EC/K/4A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 1 Kun jij kopen wat je wilt?	S	1	50	1	J	SE CE
2	EC/K/4A EC/K/4B EC/K/8	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. De kandidaat heeft inzicht in het bankwezen, zoals verkrijgen van vreemd geld, spaarvormen en leningsvormen, en in motieven en kenmerken van verzekeringen en kan hierbij informatie van consumentenorganisaties gebruiken. De kandidaat heeft inzicht in de samenhang tussen consumptie, productie en het milieu, en kan aan de hand van voorbeelden op het gebied van milieuschade de rol van overheid, maatschappelijke organisaties en individuele personen beschrijven.	Hoofdstuk 2 Wat voor consument ben jij?	S	1	50	1	J	SE CE
3	EC/K/4A EC/K/4B	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 3 de bank en jouw geld	S	2	50	1	J	SE CE
4	EC/K/5A EC/K/5B	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het producentengedrag zoals kosten, opbrengsten, winst, toegevoegde waarde, arbeid, arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, werkloosheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. De kandidaat heeft inzicht in de productie van goederen en diensten en in de fasen die een product doorloopt vanaf de producent van grondstoffen tot en met de detaillist/ winkelier, en kan voorbeelden geven van beroepen/ werkzaamheden die typerend zijn voor verschillende economische sectoren	Hoofdstuk 4 Is er werk voor jou?	S	2	50	1	J	SE CE
5	EC/K/4A EC/K/5A EC/K/5B EC/K/8	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het producentengedrag zoals kosten, opbrengsten, winst, toegevoegde waarde, arbeid, arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, werkloosheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 5 Produceren maar!	S	3	50	1	J	SE CE

		De kandidaat heeft inzicht in de productie van goederen en diensten en in de fasen die een product doorloopt vanaf de producent van grondstoffen tot en met de detaillist/ winkelier, en kan voorbeelden geven van beroepen/ werkzaamheden die typerend zijn voor verschillende economische sectoren. De kandidaat heeft inzicht in de samenhang tussen consumptie, productie en het milieu, en kan aan de hand van voorbeelden op het gebied van milieuschade de rol van overheid, maatschappelijke organisaties en individuele personen beschrijven.							
6	EC/K/6	De kandidaat heeft inzicht in de sociale, economische en financiële functies van de overheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus	Hoofdstuk 6 Wie heeft het voor het zeggen?	S	3	50	1	J	SE CE

	Eindtermen Leerjaar 4 basis	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
7	EC/K/1 EC/K/2 EC/K/3	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van economie in de maatschappij De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen en het vermogen met economische vaktaal te communiceren en onderzoek te doen.	Gemiddelde leerjaar 3		3		1	N	SE CE
1	EC/K/4A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus	Hoofdstuk 1 Inkomen en welvaart	S	1	50	1	J	SE CE
2	EC/K/4A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus	Hoofdstuk 2 Geld genoeg?	S	1	50	1	J	SE CE
3	EC/K/5A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het producentengedrag zoals kosten, opbrengsten, winst, toegevoegde waarde, arbeid, arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, werkloosheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 3 Ben jij ondernemend?	S	1	50	1	J	SE CE
4	EC/K/5A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het producentengedrag zoals kosten, opbrengsten, winst, toegevoegde waarde, arbeid, arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, werkloosheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 4 Werk aan de winkel!	S	2	50	1	J	SE CE
5	EC/K/7	De kandidaat heeft inzicht in internationale economische betrekkingen zoals Nederland als open economie, de Europese Unie, ontwikkelingsproblematiek en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 5 Nederland en het buitenland	S	2	50	1	J	SE CE
6	EC/K/7	De kandidaat heeft inzicht in internationale economische betrekkingen zoals Nederland als open economie, de Europese Unie, ontwikkelingsproblematiek en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofstuk 6 Ontwikkelingslanden	S	2	50	1	J	SE CE

	Eindtermen Leerjaar 3 kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
1	EC/K/4A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 1 Hoe welvarend ben jij?	S	1	50	1	J	SE CE
2	EC/K/4A EC/K/4B EC/K/8	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. De kandidaat heeft inzicht in het bankwezen, zoals verkrijgen van vreemd geld, spaarvormen en leningsvormen, en in motieven en kenmerken van verzekeringen en kan hierbij informatie van consumentenorganisaties gebruiken. De kandidaat heeft inzicht in de samenhang tussen consumptie, productie en het milieu, en kan aan de hand van voorbeelden op het gebied van milieuschade de rol van overheid, maatschappelijke organisaties en individuele personen beschrijven.	Hoofdstuk 2 Wat voor consument ben jij?	S	1	50	1	J	SE CE
3	EC/K/4A EC/K/4B	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. De kandidaat heeft inzicht in het bankwezen, zoals verkrijgen van vreemd geld, spaarvormen en leningsvormen, en in motieven en kenmerken van verzekeringen en kan hierbij informatie van consumentenorganisaties gebruiken.	Hoofdstuk 3 De bank en jouw geld	S	2	50	1	J	SE CE
4	EC/K/4B	De kandidaat heeft inzicht in het bankwezen, zoals verkrijgen van vreemd geld, spaarvormen en leningsvormen, en in motieven en kenmerken van verzekeringen en kan hierbij informatie van consumentenorganisaties gebruiken.	Hoofdstuk 4 Kies je voor zekerheid?	S	2	50	1	J	SE CE
5	EC/K/4A EC/K/4B	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. De kandidaat heeft inzicht in het bankwezen, zoals verkrijgen van vreemd geld,	Hoofdstuk 5 Is er werk voor jou?	S	2	50	1	J	SE CE

		spaarvormen en leningsvormen, en in motieven en kenmerken van verzekeringen en kan hierbij informatie van consumentenorganisaties gebruiken.							
6	EC/K/4A EC/K/5A EC/K/5B EC/K/8	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het producentengedrag zoals kosten, opbrengsten, winst, toegevoegde waarde, arbeid, arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, werkloosheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. De kandidaat heeft inzicht in de productie van goederen en diensten en in de fasen die een product doorloopt vanaf de producent van grondstoffen tot en met de detaillist/ winkelier, en kan voorbeelden geven van beroepen/ werkzaamheden die typerend zijn voor verschillende economische sectoren De kandidaat heeft inzicht in de samenhang tussen consumptie, productie en het milieu, en kan aan de hand van voorbeelden op het gebied van milieuschade de rol van overheid, maatschappelijke organisaties en individuele personen beschrijven.	Hoofdstuk 6 Productie en markt	S	2	50	1	J	SE CE
7	EC/K/6	De kandidaat heeft inzicht in de sociale, economische en financiële functies van de overheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus	Hoofdstuk 7 Wie heeft het voor het zeggen?	S	3	50	1	J	SE CE
8	EC/K/7	De kandidaat heeft inzicht in internationale economische betrekkingen zoals Nederland als open economie, de Europese Unie, ontwikkelingsproblematiek en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 8 Over de grens	S	3	50	1	J	SE CE

	Eindtermen Leerjaar 4 kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing	SE/CE
7	EC/K/1 EC/K/2 EC/K/3	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van economie in de maatschappij De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen en het vermogen met economische vaktaal te communiceren en onderzoek te doen.	Gemiddelde leerjaar 3		3		1	N	SE CE
1	EC/K/4A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus	Hoofdstuk 1 Inkomen en welvaart	S	1	50	1	J	SE CE
2	EC/K/4A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus	Hoofdstuk 2 Geld genoeg?	S	1	50	1	J	SE CE
3	EC/K/5A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het producentengedrag zoals kosten, opbrengsten, winst, toegevoegde waarde, arbeid, arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, werkloosheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 3 Ben jij ondernemend?	S	1	50	1	J	SE CE
4	EC/K/5A	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het producentengedrag zoals kosten, opbrengsten, winst, toegevoegde waarde, arbeid, arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, werkloosheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 4 Werk aan de winkel!	S	2	50	1	J	SE CE
5	EC/K/7	De kandidaat heeft inzicht in internationale economische betrekkingen zoals Nederland als open economie, de Europese Unie, ontwikkelingsproblematiek en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 5 Nederland en het buitenland	S	2	50	1	J	SE CE
6	EC/K/7	De kandidaat heeft inzicht in internationale economische betrekkingen zoals Nederland als open economie, de Europese Unie, ontwikkelingsproblematiek en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Hoofdstuk 6 Ontwikkelingslanden	S	2	50	1	J	SE CE

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028					
Vak	E&O				
Beroepsgerichte Profieldelen Resultaat Schoolexamen Resultaat Centraal Schriftelijk Praktijk Examen	**Beroepsgerichte Profieldelen** Resultaat Schoolexamen Resultaat Centraal Schriftelijk Praktijk Examen				
Keuzeprofielen Resultaat Schoolexamen Resultaat Schoolexamen Resultaat Schoolexamen Resultaat Schoolexamen	**Keuzeprofielen** Resultaat Schoolexamen Resultaat Schoolexamen Resultaat Schoolexamen Resultaat Schoolexamen				
Berekening Eindcijfer Beroepsgericht programma E&O: Eindcijfer Profielvak Eindcijfer keuzeprofielen	**Berekening Eindcijfer Beroepsgericht programma E&O:** Eindcijfer Profielvak Eindcijfer keuzeprofielen				
Exameneenheden basis + kader E&O	Exameneenheden basis + kader E&O	Exameneenheden basis + kader E&O	Exameneenheden basis + kader E&O	Exameneenheden basis + kader E&O	

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028	
Vak	Retail & Styling

	Eindtermen Leerjaar 3 Basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	P/E&O/1.1 P/E&O/1.2	Winkelinrichting ontwerpen promotiematerialen realiseren	Promotieboard + social media + winkelstyling SE+EC	P	2	300	2	J
2	P/E&O/1.1	Samenhang tussen doelgroep, assortiment en marktpositie.	Persona SE+CE	P	2	300	2	J
3	P/E&O/1.1	Het begrip Retail formule beschrijven Samenhang met de marketinginstrumenten analyseren	Beoordelingsschema merken SE+CE	P	2	300	2	J
4	P/E&O/1.1 P/E&O/1.2	Winkelinrichting ontwerpen De verkoopomgeving verkoop klaar maken Artikelpresentatie maken aan de hand van een thema en compositie. Etaleren aan de hand van een thema en compositie	Winkelpresentatie maken SE+CE	P	2	300	2	J
5	P/E&O/1.1	Promotiematerialen realiseren	Logo + flyer + stoepbord SE+CE	P	2	300	2	J

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028	
Vak	Stock en Supplies

	Eindtermen Leerjaar 4 Basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	P/E&O/3.1	Goederen ontvangen Goederen opslaan Goederen verplaatsen	Goederen ontvangen + Opslag van goederen + inwerken nieuwe collega + ompakken SE+CE	P	1	300	2	J
2	P/E&O/3.1	Omgaan met derving in een magazijn	Folder maken over derving + maatregelen derving SE+CE	P	1	300	2	J
3	P/E&O/3.1	Goederen verzamelen Goederen verpakken en verzenden	Orders + verpakken + verzenden SE+CE	P	1	300	2	J
4	P/E&O/3.2	Voorraadbeheer uitvoeren	Voorraad bijhouden en bestellen SE+CE	P	1	300	2	J

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028	
Vak	Service en sales

	Eindtermen Leerjaar 4 Basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	P/E&O/2.1	Service voor, tijdens en na de verkoop	Service SE+CE	P	1	300	2	J
2	P/E&O/2.2	Klanten benaderen	Klant benaderen SE+CE	P	1	300	2	J
3	P/E&O/2.2	Een verkoopgesprek voeren	Verkoopgesprek SE+CE	P	1	300	2	J
4	P/E&O/2.3	Artikelen afrekenen kassa opmaken omgaan met verschillende afreken- en betalingsvormen	Kassamedewerker + kassa bedienen SE+CE	P	1	300	2	J
5	P/E&O/2.4	Productpresentatie maken verkoopkanaal realiseren klanten werven en behouden Decoratief inpakken	Productpresentatie + online verkoopkanaal + klanten werven en behouden. SE+CE	P	1	300	2	J

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) 2026-2028 Syllabus 2028								
Vak	Office & support							
	Eindtermen Leerjaar 4 Basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	P/EO/4.3	Organisatorische werkzaamheden uitvoeren Facilitaire ondersteuning uitvoeren Dienstverlenende werkzaamheden uitvoeren	Het organiseren van + flexibel zijn en dienstverlenend zijn. SE+CE	P	2	300	2	J
2	P/EO/4.2	Optreden als aanspreekpunt voor klanten/ bezoekers receptie- en baliewerkzaamheden uitvoeren	Balie werkzaamheden + ontvangen en helpen + informeren en telefoon + boze bezoekers SE+CE	P	2	300	2	J
3	P/EO/4.1	Agenda beheren	Outlook SE+CE	P	2	300	2	J
4	P/EO/4.2	Zakelijke communicatie verzorgen	Zakelijke brief opstellen SE+CE	P	2	300	2	J
5	P/EO/4.1	Gegevens beheren documenten sorteren en archiveren in de bedrijfsstructuur Financiële gegevens verwerken	Gegevens in beeld Opbergen	P	2	300	2	J

			Gegevens in Excel SE+CE					
6	P/EO/4.1	Inkoop- en verkoop administratieve werkzaamheden uitvoeren	Vragen over een offerte + offerte opstellen + factuur SE+CE	P	2	300	2	J

PTA voor het keuzevak Internationale handel BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van Internationale handel
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/EO/9.1.1 K/EO/9.1.2 K/EO/9.1.3 K/EO/9.2 K/EO/9.2.1 K/EO/9.2.2 K/EO/9.2.3 K/EO/9.2.7	Beroepen herkennen en benoemen in de internationale handel. Met behulp van informatiebronnen (internet, kennis van derden) beroepen/ functies, zoals importeurs, exporteurs, handelaren zoeken die te maken hebben met internationale handel. Enkele beroepen benoemen die in de internationale handel voorkomen en globaal de inhoud van de functie beschrijven. Vaardigheden en competenties benoemen die werknemers in de internationale handel nodig hebben. Topografische kennis met de belangrijkste handelspartners van Nederland gebruiken en aantonen. Omgaan met internationale cultuur vaardigheden in de beroepscontext. Eetgewoontes, kledinggewoontes, geloof van verschillende landen benoemen Verschillen benoemen tussen de culturen voor wat betreft de non-verbale communicatie, zoals: uiterlijk, lichaamshouding, bewegingen en gebaren, gezichtsuitdrukkingen, oogcontact, stemtaal, aangeraakt worden en aanraken, nabijheidsgedrag, geloofsovertuiging, eetgewoontes, wooncultuur. Verschillen benoemen tussen de cultuur van andere landen en die van Nederland in zakelijke contacten, zoals bij de eerste ontmoeting wel of niet de hand schudden, hoe men elkaar aanspreekt (wel of geen titels gebruiken). Overeenkomsten kunnen benoemen tussen de culturen van andere landen en die van Nederland in zakelijke contacten. Verschillen kunnen benoemen tussen de zakelijke contacten in de verschillende culturen, zoals de manier van aanspreken, direct aanspreken of juist niet, assertieve houding of een afwachtende houding, zakelijke	SE opdracht 1 PowerPoint Presentatie H1 + H3	P	1	900	2	J

		kledingvoorschriften, de omgang van iemand van een hogere functie. Omschrijven wat de voordelen van een onderneming zijn als het personeel om kan gaan met de verschillen in cultuur in zakelijke contacten. Aan de hand van omschrijvingen en afbeeldingen verschillende culturen kunnen herkennen. In een modern vreemde taal communiceren met buitenlandse handelpartners m.b.v. telefoon, mail/contacformulier, sociaal media, persoonlijk. Aanwijzen waar in de wereld zich de belangrijkste handelpartners van Nederland bevinden. Van de verschillende handelspartners van Nederland benoemen: landschappen, rivieren, infrastructuur, belangrijke steden. Enkele bezienswaardigheden in de landen van de belangrijkste handelspartners benoemen. Aantonen dat de georgrafische ligging van Nederland ten opzichte van de belangrijkste handelspartners van positieve invloed is op de economie in Nederland als het gaat om importeren en exporteren van goederen en diensten. Door te handelen met internationale junior ondernemingen omgaan met duurzaam ondernemen: people, platen, profit. De begrippen people, planet en profit uitleggen aan de hand van voorbeelden. Uitleggen hoe door duurzaam te ondernemen, people, planet en profit daar voodeel van kunnen hebben. Beschrijven hoe people, planet en profit richitng en vorm krijgt in de eigen onderneming. Internationale keurmerken kennen en weten waarvoor eigen onderneming in aanmerking komt. Regels, bepalingen en wetten gebruiken die te maken hebben met internationale handel voor de onderneming. Een aantal internationale keurmerken benoemen, zoals de keurmerken van e-commerce, milieu, dierenwelzijn. Een aantal internationale keurmerken herkennen Aangeven hoe de keurmerken van e-commerce, milieu, dierenwelzijn gebruik kunnen worden in de eigen onderneming. Herkennen welke internationale keurmerken de bedrijven hebben. Soorten ondernemingen, zoals een BV, NV, eenmanszaak kunnen onderscheiden en de daarbij behorende keurmerken benoemen.						

		De regels, bepalingen en wetten opzoeken met behulp van informatiebronnen, zoals internet, boeken over in en export en andere bronnen. de regels, bepalingen en wetten herkennen en eventueel toepassen op de eigen onderneming. De regels, bepalingen en wetten herkennen die van toepassing zijn op de eigen onderneming. 1 de verschillende vormen van betalen noemen, zoals op rekening (factuur), pinbetaling, automatische afschrijving, vooruitbetaling, creditcard betaling, onder rembours Verschillende vormen van betalen kunnen herkennen op een bankafschrift Olossingen bedenken welke vorm van internationaal betalingsverkeer van toepassing is in een bepaalde situatie, zoals: bij aankopen via internet een automatische afschrijving; bij een belangrijke klant de bestelling op rekening zetten.							
2	K/EO/9.1.4	In een vreemde taal een zakelijk contact te woord staan zoals een begroeting Het internationale telefoonalfabet gebruiken, verstaan en de woorden notuleren. Telefoongesprekken voeren in een moderne taal, zoals een verkoopgesprek, orderbevestiging en klachtenafhandeling.	SE opdracht 2 Persoonlijk contact Telefoongesprek Voicemail	P	1	300	2	J
3	K/EO/9.1.4	Een zakelijke brief opstellen in een modern vreemde taal, met de daarbij behorende briefopzet, lay-out en spelling, zoals in dat land de gewoonte is. Bericht in een modern vreemde taal op een social media pagina plaatsen.	SE opdracht 3 Schrijven in een andere taal	P	1	300	2	J
4	K/EO/9.2.4	verschillende soorten formulieren benoemen, herkennen en omschrijven, zoals bill of lading, CMR/CIM vrachtbrief, offerte, letter of credit. Beschrijven welke formuliere gebruikt moeten worden in de verschillende distributie. verschillende soorten formulieren invullen die horen bij de internationale	SE opdracht 4 Toets H4	S	1	50	2	J

		handel. Begrippen uitleggen, zoals valuta, transportkosten, BTW, invoerrechten, brutowinst en nettowinst. Berekeningen uitvoeren die te maken hebben met valuta zoals:transportkosten, BTW, Invoerrechten, Bruto en netto winst. het belang uitleggen van personeel dat goed berekeningen kan uitvoeren in de eigen ondernemin de BTW-percentages die gelden in anderen landen benoemen Benoemen wanneer bij de export geen BTW geheven hoeft te worden (0%). Verschillende vormen van distributie benoemen Verschillende vormen van distributie herkennen zoals door de lucht, over water, over de weg, via de digitale weg. Voor de eigen onderneming bij een bepaalde opdracht, de juiste vorm van distributie kiezen en deze keuze uitleggen.						

PTA voor het keuzevak Internationale handel KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van Internationale handel
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/EO/9.1.1 K/EO/9.1.2 K/EO/9.1.3 K/EO/9.2 K/EO/9.2.1 K/EO/9.2.2 K/EO/9.2.3 K/EO/9.2.7	Beroepen herkennen en benoemen in de internationale handel. Met behulp van informatiebronnen (internet, kennis van derden) beroepen/ functies, zoals importeurs, exporteurs, handelaren zoeken die te maken hebben met internationale handel. Enkele beroepen benoemen die in de internationale handel voorkomen en globaal de inhoud van de functie beschrijven. Vaardigheden en competenties benoemen die werknemers in de internationale handel nodig hebben. Topografische kennis met de belangrijkste handelspartners van Nederland gebruiken en aantonen. Omgaan met internationale cultuur vaardigheden in de beroepscontext. Eetgewoontes, kledinggewoontes, geloof van verschillende landen benoemen Verschillen benoemen tussen de culturen voor wat betreft de non-verbale communicatie, zoals: uiterlijk, lichaamshouding, bewegingen en gebaren, gezichtsuitdrukkingen, oogcontact, stemtaal, aangeraakt worden en aanraken, nabijheidsgedrag, geloofsovertuiging, eetgewoontes, wooncultuur. Verschillen benoemen tussen de cultuur van andere landen en die van Nederland in zakelijke contacten, zoals bij de eerste ontmoeting wel of niet de hand schudden, hoe men elkaar aanspreekt (wel of geen titels gebruiken). Overeenkomsten kunnen benoemen tussen de culturen van andere landen en die van Nederland in zakelijke contacten. Verschillen kunnen benoemen tussen de zakelijke contacten in de verschillende culturen, zoals de manier van aanspreken, direct aanspreken of juist niet, assertieve houding of een afwachtende houding, zakelijke	SE opdracht 1 PowerPoint Presentatie H1 + H3	P	1	900	2	J

		kledingvoorschriften, de omgang van iemand van een hogere functie. Omschrijven wat de voordelen van een onderneming zijn als het personeel om kan gaan met de verschillen in cultuur in zakelijke contacten. Aan de hand van omschrijvingen en afbeeldingen verschillende culturen kunnen herkennen. In een modern vreemde taal communiceren met buitenlandse handelpartners m.b.v. telefoon, mail/contacformulier, sociaal media, persoonlijk. Aanwijzen waar in de wereld zich de belangrijkste handelpartners van Nederland bevinden. Van de verschillende handelspartners van Nederland benoemen: landschappen, rivieren, infrastructuur, belangrijke steden. Enkele bezienswaardigheden in de landen van de belangrijkste handelspartners benoemen. Aantonen dat de georgrafische ligging van Nederland ten opzichte van de belangrijkste handelspartners van positieve invloed is op de economie in Nederland als het gaat om importeren en exporteren van goederen en diensten. Door te handelen met internationale junior ondernemingen omgaan met duurzaam ondernemen: people, platen, profit. De begrippen people, planet en profit uitleggen aan de hand van voorbeelden. Uitleggen hoe door duurzaam te ondernemen, people, planet en profit daar voodeel van kunnen hebben. Beschrijven hoe people, planet en profit richitng en vorm krijgt in de eigen onderneming. Internationale keurmerken kennen en weten waarvoor eigen onderneming in aanmerking komt. Regels, bepalingen en wetten gebruiken die te maken hebben met internationale handel voor de onderneming. Een aantal internationale keurmerken benoemen, zoals de keurmerken van e-commerce, milieu, dierenwelzijn. Een aantal internationale keurmerken herkennen Aangeven hoe de keurmerken van e-commerce, milieu, dierenwelzijn gebruik kunnen worden in de eigen onderneming. Herkennen welke internationale keurmerken de bedrijven hebben. Soorten ondernemingen, zoals een BV, NV, eenmanszaak kunnen onderscheiden en de daarbij behorende keurmerken benoemen.						

		De regels, bepalingen en wetten opzoeken met behulp van informatiebronnen, zoals internet, boeken over in en export en andere bronnen. de regels, bepalingen en wetten herkennen en eventueel toepassen op de eigen onderneming. De regels, bepalingen en wetten herkennen die van toepassing zijn op de eigen onderneming. 1 de verschillende vormen van betalen noemen, zoals op rekening (factuur), pinbetaling, automatische afschrijving, vooruitbetaling, creditcard betaling, onder rembours Verschillende vormen van betalen kunnen herkennen op een bankafschrift Olossingen bedenken welke vorm van internationaal betalingsverkeer van toepassing is in een bepaalde situatie, zoals: bij aankopen via internet een automatische afschrijving; bij een belangrijke klant de bestelling op rekening zetten.							
2	K/EO/9.1.4	In een vreemde taal een zakelijk contact te woord staan zoals een begroeting Het internationale telefoonalfabet gebruiken, verstaan en de woorden notuleren. Telefoongesprekken voeren in een moderne taal, zoals een verkoopgesprek, orderbevestiging en klachtenafhandeling.	SE opdracht 2 Persoonlijk contact Telefoongesprek Voicemail	P	1	300	2	J
3	K/EO/9.1.4	Een zakelijke brief opstellen in een modern vreemde taal, met de daarbij behorende briefopzet, lay-out en spelling, zoals in dat land de gewoonte is. Bericht in een modern vreemde taal op een social media pagina plaatsen.	SE opdracht 3 Schrijven in een andere taal	P	1	300	2	J
4	K/EO/9.2.4	verschillende soorten formulieren benoemen, herkennen en omschrijven, zoals bill of lading, CMR/CIM vrachtbrief, offerte, letter of credit. Beschrijven welke formuliere gebruikt moeten worden in de verschillende distributie. verschillende soorten formulieren invullen die horen bij de internationale	SE opdracht 4 Toets H4	S	1	50	2	J

		handel. Begrippen uitleggen, zoals valuta, transportkosten, BTW, invoerrechten, brutowinst en nettowinst. Berekeningen uitvoeren die te maken hebben met valuta zoals:transportkosten, BTW, Invoerrechten, Bruto en netto winst. het belang uitleggen van personeel dat goed berekeningen kan uitvoeren in de eigen ondernemin de BTW-percentages die gelden in anderen landen benoemen Benoemen wanneer bij de export geen BTW geheven hoeft te worden (0%). Verschillende vormen van distributie benoemen Verschillende vormen van distributie herkennen zoals door de lucht, over water, over de weg, via de digitale weg. Voor de eigen onderneming bij een bepaalde opdracht, de juiste vorm van distributie kiezen en deze keuze uitleggen.						

PTA voor het keuzevak Ondernemen BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van Ondernemen
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/EO/5.1.1 K/EO/5.1.4	Persoonlijke gegevens noemen die nodig zijn voor het inschrijven bij de kamer van Koophandel zoals: NAW gegevens, geboortedatum, plaats, burger en service nummer, e-mailadres en telefoonnummer Regels rondom bescherming van persoonsgegevens (AVG) kennen en toepassen. Enkele ondernemingsvormen (rechtsvormen) en hun belangrijkste kenmerken herkennen zoals: eenmanszaak, besloten vennootschap, vennootschap onder firma. Ondernemingsvormen (rechtsvormen) noemen en hun belangrijkste kenmerken beschrijven.	Deelopdracht 1.01 Flyer	P	2	300	2	J
2	K/EO/5.1	Persoonlijke gegevens noemen Persoonlijke motieven noemen Persoonlijke kwaliteiten noemen De keuze voor de ondernemingsvorm motiveren	Elevator Pitch	P	2	300	2	J

3	K/EO/5.2.2	Via desktop research onderzoek verrichten naar vergelijkbare diensten of producten en de bevindingen beschrijven. Een eenduidige vragenlijst opstellen waarmee voorkeuren van mogelijke kopers/gebruikers worden onderzocht zoals: prijsstelling, behoeftes en trends. Een enquête afnemen en verwerken zodat de resultaten gepresenteerd kunnen worden. Een digitale enquête opstellen, verzenden binnen zijn/een netwerk. De resultaten van de enquête verwerken in Excel of Word Conclusies trekken op basis van de verzamelde gegevens De werkwijze en de uitkomsten presenteren	Eindopdracht 2.8 Enquête afnemen	P	2	300	2	J
4	K/EO/5	K/EO/5.1.1 Persoonlijke gegevens noemen die nodig zijn voor het inschrijven bij de kamer van Koophandel zoals: NAW gegevens, geboortedatum, plaats, burger en service nummer, e-mailadres en telefoonnummer K/EO/5.1.2 De persoonlijke motieven voor het starten van een eigen onderneming noemen. De persoonlijke drijfveren, waarden en doelen met betrekking tot ondernemerschap noemen. K/EO/5.1.3 reflecteren op persoonlijke kwaliteiten om als ondernemer succesvol te worden op het gebied van kennis, houding en vaardigheden zoals- een ondernemerstest aan het begin en bij de afronding van het keuzevak te doen - een beroepskwaliteitenspel te doen - ervaringen te benoemen, die inzicht geven in de mate van: - prestatiegerichtheid, creativiteit, dominantie, doorzettingsvermogen, flexibiliteit, opbouw en gebruik van zijn netwerk, marktgerichtheid risicobereidheid, zelfstandigheid, zelfvertrouwen die de kandidaat heeft opgedaan en/of ontwikkeld. K/EO/5.1.4 een inschrijvingsformulier van de KvK en voor het openen van een zakelijke bankrekening invullen voor een (fictieve) onderneming; het bedenken van een naam voor de onderneming een zakelijke en een persoonlijke bankrekening herkennen en het verschil	Ondernemingsplan	P	2	1400	3	J

		benoemen Enkele ondernemingsvormen (rechtsvormen) en hun belangrijkste kenmerkenherkennen zoals: eenmanszaak, besloten vennootschap, vennootschap onder firma ondernemingsvormen (rechtsvormen) noemen en hun belangrijkste kenmerken beschrijven de gekozen ondernemingsvorm (rechtsvorm) motiveren K/EO/5.2.1 Benoemen welke dienst of product de onderneming oplevert. Beschrijven in welke behoefte de onderneming voorziet en wat het bedrijf uniek maakt ten opzichte van andere aanbieders (USP). Beschrijven hoe aan duurzaam ondernemen en maatschappelijke betrokkenheid vormgegeven wordt in de onderneming. De doelgroep bepalen, benoemen en beschrijven. K/EO/5.2.3 De marketingmix van het gekozen product of dienst bepalen door de 5 p's te beschrijven en toe te lichten zoals: prijs: welke, betaalmethodes, korting, concurrentie promotie: publiciteit zoals: folders, inzet sociale media en eigen netwerk (mond tot mond) product: functie, kwaliteit, trends plaats: omgeving, inkoop, voorraadbeheer, distributie presentatie: verpakking, etalage, winkelinrichtin de rol van duurzaamheid in de 5 p's beschrijven. de vier c's te beschrijven en toe te lichten zoals: customer solution, cost-to-customer, communication, convenience De 3 p's te beschrijven en toe te lichten zoals: people, planet, profit een businessmodel gebruiken om de gekozen marketingmix te formuleren K/EO/5.2.4 benoemen welke materialen, grondstoffen en gereedschappen nodig zijn en hoe en waar deze worden aangeschaft De keuze voor een leverancier motiveren gelet op prijs, betalings-en/of leveringsvoorwaarden Een eenvoudige kostencalculatie maken per afgeleverde eenheid incl. de verwerking van arbeidsuren De te verwachten leveringstermijn van een geleverde eenheid inschatten, Betalingscondities opstellen en een factuur ontwerpen.						

		In het geval van verkoop van product/ dienst: De keuze voor een leverancier motiveren (prijs, kwaliteit, betrouwbaarheid, leverings-en betalingsvoorwaarden De verkoopprijs van product of dienst bepalen x x x Beschrijven wat de te verwachte leveringstermijn /verlening van de dienst is x x Leverings-en betalingsvoorwaarden opstellen en een factuur ontwerpen K/EO/5.3.1 Een verzicht maken van de investeringen met bijbehorende berekeningen en uitleg. Financieringsbegroting opstellen De rol van investeerders, banken, crowdfunding benoemen en de verschillen daartussen aangeven. K/EO/5.3.3. Een exploitatiebegroting opstellen. K/EO/5.3.4 beschrijven hoe de procedure van het innen van het geld gaat verlopen en of er sprake is van contante geldstromen, pin betalingen of overmaking per bank Beschrijven van de liquiditeit (is er genoeg geld in kas om bv de inkopen te doen en te betalen) Het ondernemingsplan en het financieel plan pitchen en deze voorleggen aan een ondernemer, investeerder, financiële instelling of een andere deskundige die het op haalbaarheid toetst. Het ondernemingsplan en financieel plan aanpassen aan de hand van de opmerkingen van de deskundigen. Het ondernemingsplan en het financieel plan pitchen en deze voorleggen aan een ondernemer, investeerder, financiële instelling of een andere deskundige die het op haalbaarheid toetst Het ondernemingsplan en financieel plan aanpassen aan de hand van deopmerkingen van de deskundigen K/EO/5.4.1 In groepsverband het ondernemingsplan uitvoeren zoals: een taakverdeling en						

		planning van de werkzaamheden maken zakelijk communiceren via email en social media advies vragen aan personen binnen het netwerk en deze betrekken bij de promotie in- en verkoop uitvoeren het marketingplan uitvoeren k/EO/5.4.2 de financiële resultaten van de onderneming presenteren de beginbalans opstellen en presenteren de resultatenrekening toelichten de eindbalans toelichten het rendement van de investering berekenen en toelichten K/EO/5.4.3 Tijdens een presentatie de eigen bijdrage aan het bedrijfsproces kunnen toelichten aan de hand van een format. Tijdens een presentatie of in het persoonlijke verslag de feedback van mentor en mede-groepsleden over inzet en functioneren aan de hand van tips en topskunnen weergeven Persoonlijke kwaliteiten noemen die verder ontwikkeld zijn Aan de hand van ervaringen en een finale ondernemerstest Ontwikkelpunten noemen die helpen om succesvol te worden als ondernemer						

PTA voor het keuzevak Ondernemen KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van Ondernemen
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/EO/5.1.1 K/EO/5.1.4	Persoonlijke gegevens noemen die nodig zijn voor het inschrijven bij de kamer van Koophandel zoals: NAW gegevens, geboortedatum, plaats, burger en service nummer, e-mailadres en telefoonnummer Regels rondom bescherming van persoonsgegevens (AVG) kennen en toepassen. Enkele ondernemingsvormen (rechtsvormen) en hun belangrijkste kenmerken herkennen zoals: eenmanszaak, besloten vennootschap, vennootschap onder firma. Ondernemingsvormen (rechtsvormen) noemen en hun belangrijkste kenmerken beschrijven.	Deelopdracht 1.01 Flyer	P	2	300	2	J
2	K/EO/5.1	Persoonlijke gegevens noemen Persoonlijke motieven noemen Persoonlijke kwaliteiten noemen De keuze voor de ondernemingsvorm motiveren	Elevator Pitch	P	2	300	2	J

3	K/EO/5.2.2	Via desktop research onderzoek verrichten naar vergelijkbare diensten of producten en de bevindingen beschrijven. Een eenduidige vragenlijst opstellen waarmee voorkeuren van mogelijke kopers/gebruikers worden onderzocht zoals: prijsstelling, behoeftes en trends. Een enquête afnemen en verwerken zodat de resultaten gepresenteerd kunnen worden. Een digitale enquête opstellen, verzenden binnen zijn/een netwerk. De resultaten van de enquête verwerken in Excel of Word Conclusies trekken op basis van de verzamelde gegevens De werkwijze en de uitkomsten presenteren	Eindopdracht 2.8 Enquête afnemen	P	2	300	2	J
4	K/EO/5	K/EO/5.1.1 Persoonlijke gegevens noemen die nodig zijn voor het inschrijven bij de kamer van Koophandel zoals: NAW gegevens, geboortedatum, plaats, burger en service nummer, e-mailadres en telefoonnummer K/EO/5.1.2 De persoonlijke motieven voor het starten van een eigen onderneming noemen. De persoonlijke drijfveren, waarden en doelen met betrekking tot ondernemerschap noemen. K/EO/5.1.3 reflecteren op persoonlijke kwaliteiten om als ondernemer succesvol te worden op het gebied van kennis, houding en vaardigheden zoals- een ondernemerstest aan het begin en bij de afronding van het keuzevak te doen - een beroepskwaliteitenspel te doen - ervaringen te benoemen, die inzicht geven in de mate van: - prestatiegerichtheid, creativiteit, dominantie, doorzettingsvermogen, flexibiliteit, opbouw en gebruik van zijn netwerk, marktgerichtheid risicobereidheid, zelfstandigheid, zelfvertrouwen die de kandidaat heeft opgedaan en/of ontwikkeld. K/EO/5.1.4 een inschrijvingsformulier van de KvK en voor het openen van een zakelijke bankrekening invullen voor een (fictieve) onderneming; het bedenken van een naam voor de onderneming een zakelijke en een persoonlijke bankrekening herkennen en het verschil	Ondernemingsplan	P	2	1400	3	J

		benoemen Enkele ondernemingsvormen (rechtsvormen) en hun belangrijkste kenmerkenherkennen zoals: eenmanszaak, besloten vennootschap, vennootschap onder firma ondernemingsvormen (rechtsvormen) noemen en hun belangrijkste kenmerken beschrijven de gekozen ondernemingsvorm (rechtsvorm) motiveren K/EO/5.2.1 Benoemen welke dienst of product de onderneming oplevert. Beschrijven in welke behoefte de onderneming voorziet en wat het bedrijf uniek maakt ten opzichte van andere aanbieders (USP). Beschrijven hoe aan duurzaam ondernemen en maatschappelijke betrokkenheid vormgegeven wordt in de onderneming. De doelgroep bepalen, benoemen en beschrijven. K/EO/5.2.3 De marketingmix van het gekozen product of dienst bepalen door de 5 p's te beschrijven en toe te lichten zoals: prijs: welke, betaalmethodes, korting, concurrentie promotie: publiciteit zoals: folders, inzet sociale media en eigen netwerk (mond tot mond) product: functie, kwaliteit, trends plaats: omgeving, inkoop, voorraadbeheer, distributie presentatie: verpakking, etalage, winkelinrichtin de rol van duurzaamheid in de 5 p's beschrijven. de vier c's te beschrijven en toe te lichten zoals: customer solution, cost-to-customer, communication, convenience De 3 p's te beschrijven en toe te lichten zoals: people, planet, profit een businessmodel gebruiken om de gekozen marketingmix te formuleren K/EO/5.2.4 benoemen welke materialen, grondstoffen en gereedschappen nodig zijn en hoe en waar deze worden aangeschaft De keuze voor een leverancier motiveren gelet op prijs, betalings-en/of leveringsvoorwaarden Een eenvoudige kostencalculatie maken per afgeleverde eenheid incl. de verwerking van arbeidsuren De te verwachten leveringstermijn van een geleverde eenheid inschatten, Betalingscondities opstellen en een factuur ontwerpen.						

		In het geval van verkoop van product/ dienst: De keuze voor een leverancier motiveren (prijs, kwaliteit, betrouwbaarheid, leverings-en betalingsvoorwaarden De verkoopprijs van product of dienst bepalen x x x Beschrijven wat de te verwachte leveringstermijn /verlening van de dienst is x x Leverings-en betalingsvoorwaarden opstellen en een factuur ontwerpen K/EO/5.3.1 Een verzicht maken van de investeringen met bijbehorende berekeningen en uitleg. Financieringsbegroting opstellen De rol van investeerders, banken, crowdfunding benoemen en de verschillen daartussen aangeven. K/EO/5.3.3. Een exploitatiebegroting opstellen. K/EO/5.3.4 beschrijven hoe de procedure van het innen van het geld gaat verlopen en of er sprake is van contante geldstromen, pin betalingen of overmaking per bank Beschrijven van de liquiditeit (is er genoeg geld in kas om bv de inkopen te doen en te betalen) Het ondernemingsplan en het financieel plan pitchen en deze voorleggen aan een ondernemer, investeerder, financiële instelling of een andere deskundige die het op haalbaarheid toetst. Het ondernemingsplan en financieel plan aanpassen aan de hand van de opmerkingen van de deskundigen. Het ondernemingsplan en het financieel plan pitchen en deze voorleggen aan een ondernemer, investeerder, financiële instelling of een andere deskundige die het op haalbaarheid toetst Het ondernemingsplan en financieel plan aanpassen aan de hand van deopmerkingen van de deskundigen K/EO/5.4.1 In groepsverband het ondernemingsplan uitvoeren zoals: een taakverdeling en						

		planning van de werkzaamheden maken zakelijk communiceren via email en social media advies vragen aan personen binnen het netwerk en deze betrekken bij de promotie in- en verkoop uitvoeren het marketingplan uitvoeren k/EO/5.4.2 de financiële resultaten van de onderneming presenteren de beginbalans opstellen en presenteren de resultatenrekening toelichten de eindbalans toelichten het rendement van de investering berekenen en toelichten K/EO/5.4.3 Tijdens een presentatie de eigen bijdrage aan het bedrijfsproces kunnen toelichten aan de hand van een format. Tijdens een presentatie of in het persoonlijke verslag de feedback van mentor en mede-groepsleden over inzet en functioneren aan de hand van tips en topskunnen weergeven Persoonlijke kwaliteiten noemen die verder ontwikkeld zijn Aan de hand van ervaringen en een finale ondernemerstest Ontwikkelpunten noemen die helpen om succesvol te worden als ondernemer						

PTA voor het keuzevak Fotografie BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van fotografie
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/MVI/7	Een fotografie concept ontwikkelen voor de opdrachtgever ontwikkelen Fotografische beelden realiseren en bewerken Fotografie apparatuur en materiaal onderhouden en beheren Het werk presenteren en promoten	SE onderdeel 1 Reportage	P	1/2/3	300	2	J
2	K/MVI/7	Een fotografie concept ontwikkelen voor de opdrachtgever ontwikkelen Fotografische beelden realiseren en bewerken Fotografie apparatuur en materiaal onderhouden en beheren Het werk presenteren en promoten	SE onderdeel 2 portret	P	1/2/3	300	2	J
3	K/MVI/7	Een fotografie concept ontwikkelen voor de opdrachtgever ontwikkelen Fotografische beelden realiseren en bewerken Fotografie apparatuur en materiaal onderhouden en beheren Het werk presenteren en promoten	SE onderdeel 3 food fotografie	P	1/2/3	300	2	J
4	K/MVI/7	Een fotografie concept ontwikkelen voor de opdrachtgever ontwikkelen Fotografische beelden realiseren en bewerken Fotografie apparatuur en materiaal onderhouden en beheren Het werk presenteren en promoten	SE onderdeel 1 Portret	P	1/2/3	300	2	J

PTA voor het keuzevak Fotografie KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van fotografie
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/MVI/7	Een fotografie concept ontwikkelen voor de opdrachtgever ontwikkelen Fotografische beelden realiseren en bewerken Fotografie apparatuur en materiaal onderhouden en beheren Het werk presenteren en promoten	SE onderdeel 1 Reportage	P	1/2/3	300	2	J
2	K/MVI/7	Een fotografie concept ontwikkelen voor de opdrachtgever ontwikkelen Fotografische beelden realiseren en bewerken Fotografie apparatuur en materiaal onderhouden en beheren Het werk presenteren en promoten	SE onderdeel 2 portret	P	1/2/3	300	2	J
3	K/MVI/7	Een fotografie concept ontwikkelen voor de opdrachtgever ontwikkelen Fotografische beelden realiseren en bewerken Fotografie apparatuur en materiaal onderhouden en beheren Het werk presenteren en promoten	SE onderdeel 3 food fotografie	P	1/2/3	300	2	J
4	K/MVI/7	Een fotografie concept ontwikkelen voor de opdrachtgever ontwikkelen Fotografische beelden realiseren en bewerken Fotografie apparatuur en materiaal onderhouden en beheren Het werk presenteren en promoten	SE onderdeel 1 Portret	P	1/2/3	300	2	J

PTA voor het keuzevak Geüniformeerde dienstverlening BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit zeven SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van geüniformeerde dienstverlening
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 1 Weerbaarheid-presentatie	P	1/2/3	300	1	J
2	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 2 conditietest	P	1/2/3	300	1	J
3	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 3 Shuttle run test	P	1/2/3	300	1	J

4	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 4 pleinwacht	P	1/2/3	300	1	J
5	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 5 signalementen	P	1/2/3	300	1	J
6	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 6 portofoon	P	1/2/3	300	1	J
7	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 7 checklist veiligheid wonen	P	1/2/3	300	1	J
8	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 8 Garderobe klas	P	1/2/3	300	1	J
9	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 9 hindernisbaan benoemen uitzetten en uitvoeren	P	1/2/3	300	1	J

PTA voor het keuzevak Geüniformeerde dienstverlening KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit zeven SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van geüniformeerde dienstverlening
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 1 Weerbaarheid-presentatie	P	1/2/3	300	1	J
2	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 2 conditietest	P	1/2/3	300	1	J
3	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen	SE onderdeel 3 Shuttle run test	P	1/2/3	300	1	J

		schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein						
4	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 4 pleinwacht	P	1/2/3	300	1	J
5	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 5 signalementen	P	1/2/3	300	1	J
6	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 6 portofoon	P	1/2/3	300	1	J
7	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 7 checklist veiligheid wonen	P	1/2/3	300	1	J
8	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 8 Garderobe klas	P	1/2/3	300	1	J
9	K/DP/6	Fysieke en conditionele oefeningen uitvoeren Incidenten in een gesimuleerde omgeving rapporteren Zorgdragen voor toezicht van een klein evenement in de eigen schoolomgeving Risicovolle situaties voorkomen Regelend optreden in de school of op het eigen schoolplein	SE onderdeel 9 hindernisbaan benoemen uitzetten en uitvoeren	P	1/2/3	300	1	J

PTA voor het keuzevak milieu, hergebruik en duurzaamheid BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van milieu, hergebruik en duurzaamheid.
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 1 verpakkingen opdracht	P+S	1/2/3	300	2	J
2	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 2 uitvoering onderzoek supermarkt	P+S	1/2/3	300	2	J
3	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 3 PowerPoint onderzoek supermarkt	P+S	1/2/3	300	2	J
4	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 4 afval scheiden	P+S	1/2/3	300	2	J

5	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 5 techniekles hergebruik	P+S	1/2/3	300	2	J

PTA voor het keuzevak milieu, hergebruik en duurzaamheid KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van milieu, hergebruik en duurzaamheid.
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 1 verpakkingen opdracht	P+S	1/2/3	300	2	J
2	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 2 uitvoering onderzoek supermarkt	P+S	1/2/3	300	2	J
3	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 3 PowerPoint onderzoek supermarkt	P+S	1/2/3	300	2	J

4	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 4 afval scheiden	P+S	1/2/3	300	2	J
5	K/DP/7	Duurzaam consumeren in de persoonlijke leefomgeving Afvalstromen herkennen en benoemen Producten recyclen en verkopen	SE onderdeel 5 techniekles hergebruik	P+S	1/2/3	300	2	J

PTA voor het keuzevak Robotica BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van Robotica
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/DP/2	Oriëntatie op moderne technische toepassingen Eenvoudige schakelingen bouwen Een eenvoudig geprogrammeerde handeling door een robot laten uitvoeren	SE onderdeel 1 praktische kennis PowerPoint	P	1/2/3	300	2	J
2	K/DP/2	Oriëntatie op moderne technische toepassingen Eenvoudige schakelingen bouwen Een eenvoudig geprogrammeerde handeling door een robot laten uitvoeren	SE onderdeel 2 practica lessen	P	1/2/3	300	2	J
3	K/DP/2	Oriëntatie op moderne technische toepassingen Eenvoudige schakelingen bouwen Een eenvoudig geprogrammeerde handeling door een robot laten uitvoeren	SE onderdeel 3 Eindtoets Robotparcouts	P	1/2/3	300	2	J

PTA voor het keuzevak Robotica KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van Robotica
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/DP/2	Oriëntatie op moderne technische toepassingen Eenvoudige schakelingen bouwen Een eenvoudig geprogrammeerde handeling door een robot laten uitvoeren	SE onderdeel 1 praktische kennis PowerPoint	P	1/2/3	300	2	J
2	K/DP/2	Oriëntatie op moderne technische toepassingen Eenvoudige schakelingen bouwen Een eenvoudig geprogrammeerde handeling door een robot laten uitvoeren	SE onderdeel 2 practica lessen	P	1/2/3	300	2	J
3	K/DP/2	Oriëntatie op moderne technische toepassingen Eenvoudige schakelingen bouwen Een eenvoudig geprogrammeerde handeling door een robot laten uitvoeren	SE onderdeel 3 Eindtoets Robotparcouts	P	1/2/3	300	2	J

PTA voor het keuzevak De bijzondere keuken BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied bijzondere keuken
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/HBR/6	Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van bakkerijproducten Een bijdrage leveren aan het beheren van horecaproducten Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van gerechten in een horecagelegenheid	SE onderdeel 1 Azië koken en theorie	P+S	1/2/3	300	2	J
2	K/HBR/6	Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van bakkerijproducten Een bijdrage leveren aan het beheren van horecaproducten Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van gerechten in een horecagelegenheid	SE onderdeel 2 Italië koken en theorie	P+S	1/2/3	300	2	J
3	K/HBR/6	Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van bakkerijproducten Een bijdrage leveren aan het beheren van horecaproducten Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van gerechten in een horecagelegenheid	SE onderdeel 3 Streetfood koken en theorie	P+S	1/2/3	300	2	J

PTA voor het keuzevak De bijzondere keuken KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Schreuder College Slinge
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de huidige school. Het schoolexamen bestaat uit SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied bijzondere keuken
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/HBR/6	Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van bakkerijproducten Een bijdrage leveren aan het beheren van horecaproducten Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van gerechten in een horecagelegenheid	SE onderdeel 1 Azië koken en theorie	P+S	1/2/3	300	2	J
2	K/HBR/6	Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van bakkerijproducten Een bijdrage leveren aan het beheren van horecaproducten Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van gerechten in een horecagelegenheid	SE onderdeel 2 Italië koken en theorie	P+S	1/2/3	300	2	J
3	K/HBR/6	Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van bakkerijproducten Een bijdrage leveren aan het beheren van horecaproducten	SE onderdeel 3 Streetfood koken en theorie	P+S	1/2/3	300	2	J

		Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van gerechten in een horecagelegenheid						

PTA voor het keuzevak Groei en oogst - BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Lentiz MBO Oostland, Wilgenlei 2B, Bleiswijk
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van Lentiz MBO Oostland. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van teelt, oogst, verwerking, bewaring en kwaliteit.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 1) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 2)) / 4
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 en 2 richten zich op afzonderlijke onderdelen. SE onderdeel 3 weegt zwaarder, omdat hierin meerdere eindtermen samenkomen.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/GR/7.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je groeivoorwaarden kunt toepassen, plantmetingen kunt verrichten, bemesting kunt uitvoeren en ziekten, plagen en onkruid kunt herkennen.	SE onderdeel 1 Teelt optimaliseren	P+T	1/2/3	120	25%	J

2	K/GR/7.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je aan de hand van rijpheidskenmerken het oogsttijdstip kunt bepalen, gangbare oogstwerktuigen kunt herkennen en een oogstopdracht kunt uitvoeren.	SE onderdeel 2 Gewassen oogsten	P+T	1/2/3	120	25%	J
3	K/GR/7.1 K/GR/7.2 K/GR/7.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je producten kunt verwerken, beoordelen op kwaliteit, tijdelijk kunt bewaren, verpakken en markt- en transportklaar kunt maken.	SE onderdeel 3 Oogst, kwaliteit en verwerking	P+T	1/2/3	120	50%	J

PTA voor het keuzevak Groei en oogst - KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Lentiz MBO Oostland, Wilgenlei 2B, Bleiswijk
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van Lentiz MBO Oostland. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van teelt, oogst, verwerking, bewaring en kwaliteit.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 1) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 2)) / 4
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 en 2 richten zich op afzonderlijke onderdelen. SE onderdeel 3 weegt zwaarder, omdat hierin meerdere eindtermen samenkomen.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/GR/7.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je groeivoorwaarden kunt toepassen, plantmetingen kunt verrichten, bemesting kunt uitvoeren, ziekten, plagen en onkruid kunt herkennen en gegevens uit een grond- en bemestingsonderzoek kunt interpreteren.	SE onderdeel 1 Teelt optimaliseren	P+T	1/2/3	120	25%	J

2	K/GR/7.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je aan de hand van rijpheidskenmerken het oogsttijdstip kunt bepalen, gangbare oogstwerktuigen kunt herkennen en een oogstopdracht kunt organiseren en uitvoeren.	SE onderdeel 2 Gewassen oogsten	P+T	1/2/3	120	25%	J
3	K/GR/7.1 K/GR/7.2 K/GR/7.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je producten kunt verwerken, beoordelen op kwaliteit, tijdelijk kunt bewaren, verpakken en markt- en transportklaar kunt maken.	SE onderdeel 3 Oogst, kwaliteit en verwerking	P+T	1/2/3	120	50%	J

PTA voor het keuzevak Werk in tuin en landschap - BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Lentiz MBO Oostland, Wilgenlei 2B, Bleiswijk
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van Lentiz MBO Oostland. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van tuinonderhoud, klantomgang, recreatieve voorzieningen, plantenherkenning, seizoensgebonden onderhoud, gazon, machines en afval.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 1) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 2)) / 4
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 en 2 richten zich op afzonderlijke onderdelen. SE onderdeel 3 weegt zwaarder, omdat hierin meerdere eindtermen samenkomen.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/GR/3.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je correct met een klant of opdrachtgever kunt omgaan en informatie uit een opdracht kunt verwerken in een eenvoudig onderhoudsplan.	SE onderdeel 1 Onderhoudsplan en klantomgang	P+T	1/2/3	120	25%	J

2	K/GR/3.2 K/GR/3.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een recreatieve voorziening kunt plaatsen of onderhouden en gangbare planten met de Nederlandse naam kunt herkennen en benoemen.	SE onderdeel 2 Recreatieve voorzieningen en planten herkennen	P+T	1/2/3	120	25%	J
3	K/GR/3.4	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je gereedschappen en tuinmachines kunt gebruiken en onderhouden, seizoensgebonden onderhoud kunt uitvoeren, voorbereidende werkzaamheden voor het aanleggen van gazon kunt verrichten, afval kunt scheiden en je eigen werk kunt beoordelen.	SE onderdeel 3 Seizoensgebonden onderhoud, gazon en afval	P+T	1/2/3	120	50%	N

PTA voor het keuzevak Werk in tuin en landschap- KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Lentiz MBO Oostland, Wilgenlei 2B, Bleiswijk
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van Lentiz MBO Oostland. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van tuinonderhoud, klantomgang, recreatieve voorzieningen, plantenherkenning, seizoensgebonden onderhoud, gazon, machines en afval.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 1) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 2)) / 4
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 en 2 richten zich op afzonderlijke onderdelen. SE onderdeel 3 weegt zwaarder, omdat hierin meerdere eindtermen samenkomen.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**

1	K/GR/3.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je wensen en eisen van een klant kunt inventariseren en interpreteren, een onderhoudsplan kunt opstellen en een eenvoudige offerte kunt maken.	SE onderdeel 1 Onderhoudsplan, klantvraag en offerte	P+T	1/2/3	120	25%	J
2	K/GR/3.2 K/GR/3.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je recreatieve voorzieningen kunt plaatsen, inspecteren en onderhouden en gangbare planten met de Nederlandse en wetenschappelijke naam kunt herkennen en benoemen.	SE onderdeel 2 Recreatieve voorzieningen en planten herkennen	P+T	1/2/3	120	25%	J
3	K/GR/3.4	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je gereedschappen en tuinmachines kunt gebruiken en onderhouden, advies kunt geven over seizoensgebonden onderhoud, onderhoud kunt uitvoeren, voorbereidende werkzaamheden voor aanleggen van gazon kunt verrichten en afval kunt scheiden.	SE onderdeel 3 Seizoensgebonden onderhoud, gazon en afval	P+T	1/2/3	120	50%	N

PTA voor het keuzevak Applicatieontwikkeling- BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Grafisch Lyceum Rotterdam, Heer Bokelweg 255, 3032 AD Rotterdam
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van het Grafisch Lyceum Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit twee SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van het ontwerpen, realiseren en testen van een applicatie.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de twee SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 2) + (SE 2 x 3)) / 5
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 richt zich op voorbereiding en ontwerp. SE onderdeel 2 weegt zwaarder, omdat hierin de uitvoering en het eindproduct centraal staan.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing
1	K/MVI/9.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een technisch ontwerp en een plan van aanpak voor een applicatie kunt maken.	SE onderdeel 1 Applicatie ontwerpen	P+T	1/2/3	30	40%	J
2	K/MVI/9.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een programmeertaal kunt gebruiken en een applicatie kunt maken.	SE onderdeel 1 Applicatie realiseren	P+T	1/2/3	30	60%	N

PTA voor het keuzevak Applicatieontwikkeling- KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Grafisch Lyceum Rotterdam, Heer Bokelweg 255, 3032 AD Rotterdam
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van het Grafisch Lyceum Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit twee SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van het ontwerpen, realiseren en testen van een applicatie.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de twee SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 2) + (SE 2 x 3)) / 5
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 richt zich op voorbereiding en ontwerp. SE onderdeel 2 weegt zwaarder, omdat hierin de uitvoering en het eindproduct centraal staan.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing
1	K/MVI/9.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je opdrachteisen kunt analyseren, een technisch ontwerp en plan van aanpak kunt maken en een ontwikkelomgeving kunt inrichten.	SE onderdeel 1 Applicatie ontwerpen	P+T	1/2/3	30	40%	J
2	K/MVI/9.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een programmeertaal en programmastructuur kunt gebruiken, een applicatie kunt maken, deze kunt testen en je werk kunt documenteren	SE onderdeel 1 Applicatie realiseren en testen	P+T	1/2/3	30	60%	N

PTA voor het keuzevak Innovatie & Prototyping BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Grafisch Lyceum Rotterdam, Heer Bokelweg 255, 3032 AD Rotterdam
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van het Grafisch Lyceum Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit twee SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van analyseren, ontwerpen, prototypen, testen, verbeteren en presenteren.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de twee SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 2) + (SE 2 x 3)) / 5
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 richt zich op voorbereiding en ontwerp. SE onderdeel 2 weegt zwaarder, omdat hierin de uitvoering en het eindproduct centraal staan.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing
1	K/MVI/13.1 K/MVI/13.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een maatschappelijk probleem of casus kunt onderzoeken, ideeën kunt ontwikkelen en deze kunt uitwerken tot een ontwerp.	SE onderdeel 1 Analyse, concept en ontwerp	P+T	1/2/3	30	40%	J
2	K/MVI/13.3 K/MVI/13.4	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een deels werkend prototype kunt maken, testen, verbeteren en presenteren.	SE onderdeel 2 Prototype, test en presentatie	P+T	1/2/3	30	60%	N

PTA voor het keuzevak Innovatie & Prototyping KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	Grafisch Lyceum Rotterdam, Heer Bokelweg 255, 3032 AD Rotterdam
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van het Grafisch Lyceum Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit twee SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van analyseren, ontwerpen, prototypen, testen, verbeteren en presenteren.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de twee SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 2) + (SE 2 x 3)) / 5
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 richt zich op voorbereiding en ontwerp. SE onderdeel 2 weegt zwaarder, omdat hierin de uitvoering en het eindproduct centraal staan.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	Omschrijving	Toets (hoofdstuk)	Type	Periode	Duur (min)	Weging	Herkansing
1	K/MVI/13.1 K/MVI/13.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een maatschappelijk probleem of casus kunt analyseren, oplossingen kunt onderzoeken, keuzes kunt onderbouwen en deze kunt uitwerken tot een ontwerp.	SE onderdeel 1 Analyse, concept en ontwerp	P+T	1/2/3	30	40%	J
2	K/MVI/13.3 K/MVI/13.4	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een deels werkend prototype kunt maken, testen, evalueren, verbeteren en presenteren.	SE onderdeel 2 Prototype, test en presentatie	P+T	1/2/3	30	60%	N

PTA voor het keuzevak Wonen en design BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	HMC Rotterdam, Erasmuspad 10, 3052 KP Rotterdam
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van HMC Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van woonstijlconcepten, ontwerpen en het uitwerken van een sample.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 2) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 1)) / 4

Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 weegt zwaarder, omdat het woonstijlconcept de basis vormt voor het ontwerp en de uitwerking van het sample. SE onderdeel 2 en 3 richten zich op het ontwerpen en praktisch uitwerken van dat concept.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/EO/10.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een klantvraag kunt inventariseren, onderzoek kunt doen naar woonstijlen, trends en materialen en een woonstijlconcept kunt samenstellen en presenteren.	SE onderdeel 1 Woonstijlconcept	P	1/2/3	3 lesuren	50%	J
2	K/EO/10.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een sample kunt ontwerpen dat past bij het woonstijlconcept en daarbij beeldaspecten en vormgevingsprincipes kunt toepassen.	SE onderdeel 2 Sample ontwerpen	P	1/2/3	2 lesuren	25%	J
3	K/EO/10.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een sample kunt uitwerken, stoffeer- en bewerktechnieken kunt toepassen, gereedschap en apparatuur kunt gebruiken en het eindproduct kunt presenteren en evalueren.	SE onderdeel 3 Sample uitwerken	P	1-2-3	2 lesuren	25%	J

PTA voor het keuzevak Wonen en design KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	HMC Rotterdam, Erasmuspad 10, 3052 KP Rotterdam
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van HMC Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van woonstijlconcepten, ontwerpen en het uitwerken van een sample.

Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 2) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 1)) / 4
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 weegt zwaarder, omdat het woonstijlconcept de basis vormt voor het ontwerp en de uitwerking van het sample. SE onderdeel 2 en 3 richten zich op het ontwerpen en praktisch uitwerken van dat concept.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/EO/10.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een klantvraag kunt inventariseren, onderzoek kunt doen naar woonstijlen, trends en materialen en een woonstijlconcept kunt samenstellen en presenteren.	SE onderdeel 1 Woonstijlconcept	P	1/2/3	3 lesuren	50%	J
2	K/EO/10.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een sample kunt ontwerpen dat past bij het woonstijlconcept en daarbij beeldaspecten en vormgevingsprincipes kunt toepassen.	SE onderdeel 2 Sample ontwerpen	P	1/2/3	2 lesuren	25%	J
3	K/EO/10.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een sample kunt uitwerken, stoffeer- en bewerktechnieken kunt toepassen, gereedschap en apparatuur kunt gebruiken en het eindproduct kunt presenteren en evalueren.	SE onderdeel 3 Sample uitwerken	P	1-2-3	2 lesuren	25%	J

PTA voor het keuzevak Meubelmaken – BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	HMC Rotterdam, Erasmuspad 10, 3052 KP Rotterdam

Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van HMC Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit twee SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien dat je werkzaamheden voor het maken of repareren van een meubel kunt voorbereiden en dat je aan de hand van een werktekening een meubelcomponent kunt maken, monteren/opsluiten, afwerken en controleren.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de twee SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = gemiddelde van SE 1 en SE 2
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 richt zich op de voorbereiding van het werk. SE onderdeel 2 richt zich op het maken, monteren/opsluiten, afwerken en controleren van een meubelcomponent. Beide onderdelen wegen even zwaar, omdat voorbereiding en uitvoering samen aantonen dat je de kern van het keuzevak beheerst.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/BWI/16.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een klantvraag kunt inventariseren, onderzoek kunt doen naar woonstijlen, trends en materialen en een woonstijlconcept kunt samenstellen en presenteren.	SE onderdeel 1 Werkvoorbereiding	P	1/2/3	3 lesuren	50%	N
2	K/BWI/16.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een sample kunt ontwerpen dat past bij het woonstijlconcept en daarbij beeldaspecten en vormgevingsprincipes kunt toepassen.	SE onderdeel 2 Meubelcomponent maken en monteren	P	1/2/3	3 lesuren	50%	N

PTA voor het keuzevak Meubelmaken – KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	HMC Rotterdam, Erasmuspad 10, 3052 KP Rotterdam

Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van HMC Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit twee SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien dat je werkzaamheden voor het maken of repareren van een meubel kunt voorbereiden en dat je aan de hand van een werktekening een meubelcomponent kunt maken, monteren/opsluiten, afwerken en controleren.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de twee SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = gemiddelde van SE 1 en SE 2
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 1 richt zich op de voorbereiding van het werk. SE onderdeel 2 richt zich op het maken, monteren/opsluiten, afwerken en controleren van een meubelcomponent. Beide onderdelen wegen even zwaar, omdat voorbereiding en uitvoering samen aantonen dat je de kern van het keuzevak beheerst.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/BWI/16.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je de werkvoorbereiding voor het maken of repareren van een meubel kunt uitvoeren. Je maakt een schets en een productiestaat of materiaalstaat met calculatie, passend bij de opdracht en werktekening.	SE onderdeel 1 Werkvoorbereiding	P	1/2/3	3 lesuren	50%	N
2	K/BWI/16.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je aan de hand van een werktekening een meubelcomponent kunt maken, monteren/opsluiten, afwerken en controleren. Je past passende bewerkingen, verbindingen, gereedschappen en materialen veilig en correct toe.	SE onderdeel 2 Meubelcomponent maken en monteren	P	1/2/3	3 lesuren	50%	N

PTA voor het keuzevak Woon- en kantoortechnologie– BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	TCR Rotterdam, Scheepsbouwweg 11, 3089JW

Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van TCR Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van elektrische installaties, tekeningen en schema's, schakelingen en smart-home toepassingen.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 1) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 2)) / 4
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 3 weegt zwaarder, omdat hierbij alle elementen binnen het keuzevak aan bod komen.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/PIE/13.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een elektrische installatie en schema kan lezen, interpreteren en in een schakelpracticum kan opbouwen.	SE onderdeel 1 Tekeningen en schema's lezen, interpreteren en opbouwen	S/P	1/2/3	3 lesuren	25%	J
2	K/PIE/13.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een elektrische schakelingen kan aanleggen en monteren	SE onderdeel 2 Diverse installaties aanleggen, toepassen van verschillende schakelaars en leidingen.	P/M	1/2/3	3 lesuren	25%	J
3	K/PIE/13.2 K/PIE/13.3 K/PIE/13.4	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een elektrische installatie kan interpreteren en opbouwen met daarin een smart home component verwerkt.	SE onderdeel 3 Kan diverse elektrische installaties monteren met daarin smart home verwerkt.	P/M	1/2/3	3 lesuren	50%	J

.

PTA voor het keuzevak Woon- en kantoortechnologie– KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027

Locatie uitvoering	TCR Rotterdam, Scheepsbouwweg 11, 3089JW
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van TCR Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van elektrische installaties, tekeningen en schema's, schakelingen en smart-home toepassingen.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 1) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 2)) / 4
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 3 weegt zwaarder, omdat hierbij alle elementen binnen het keuzevak aan bod komen.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/PIE/13.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een elektrische installatie en schema kan ontwerpen, tekenen, lezen, interpreteren en in een schakelpracticum kan opbouwen.	SE onderdeel 1 Tekeningen en schema's lezen, interpreteren en opbouwen	S/P	1/2/3	3 lesuren	25%	J
2	K/PIE/13.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een elektrische schakelingen kan aanleggen en monteren	SE onderdeel 2 Diverse installaties aanleggen, toepassen van verschillende schakelaars en leidingen.	P/M	1/2/3	3 lesuren	25%	J
3	K/PIE/13.2 K/PIE/13.3 K/PIE/13.4	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een elektrische installatie kan interpreteren en opbouwen met daarin een smart home component verwerkt.	SE onderdeel 3 Kan diverse elektrische installaties monteren met daarin smart home verwerkt.	P/M	1/2/3	3 lesuren	50%	J

PTA voor het keuzevak Procestechniek– BB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	TCR Rotterdam, Scheepsbouwweg 11, 3089JW
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van TCR Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van productieprocessen, proces technische installaties, het bedienen en regelen van processen en het signaleren en verhelpen van storingen.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 1) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 2)) / 4
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 3 weegt zwaarder, omdat hierbij alle elementen binnen het keuzevak aan bod komen.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/PIE/4.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je productieprocessen, technische systemen en proces technische bronnen kan verklaren. De studenten gaan diverse proefjes doen in het lab, hierbij maken ze kennis met diverse eenheidsbewerkingen. Hiervoor wordt van het boek vertoog “procestechniek” hoofdstuk 1 t/m 3 gebruikt.	SE onderdeel 1 Productieproces, technische systemen en bronnen verklaren	S/P	1/2/3	3 lesuren	25%	J
2	K/PIE/4.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een proces kan monteren, bedienen en regelen. De studenten kan met behulp van de 4 PCT-M modellen (Flow, Level, Temperature en Pressure) kennis maken met het installatieproces bedienen en regelen. Hiervoor wordt van het boek vertoog “procestechniek” hoofdstuk 4 t/m 6 gebruikt.	SE onderdeel 2 Een installatieproces monteren, bedienen en regelen	P/S/M	1/2/3	3 lesuren	25%	J
3	K/PIE/4.1 K/PIE/4.2 K/PIE/4.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een productieproces kan verklaren, monteren, bedienen, regelen, bewaken, storingen signaleren en verhelpen. De studenten gaan aan de slag met een simulatieprogramma en het werken op een fabriek (biodiesel plant). Hiervoor wordt van het boek vertoog “procestechniek” hoofdstuk 1 t/m 7 gebruikt.	SE onderdeel 3 Kan een proces leren kennen, bedienen en storingen signaleren/verhelpen.	P/S/M	1/2/3	3 lesuren	50%	J

PTA voor het keuzevak Procestechniek– KB

Afname schoolexamen	Schooljaar 2026-2027
Locatie uitvoering	TCR Rotterdam, Scheepsbouwweg 11, 3089JW
Toelichting	Dit keuzevak wordt afgenomen op de mbo-locatie van TCR Rotterdam. Het schoolexamen bestaat uit drie SE onderdelen. Bij deze onderdelen laat je zien wat je weet en kunt op het gebied van productieprocessen, proces technische installaties, het bedienen en regelen van processen en het signaleren en verhelpen van storingen.
Totstandkoming SE cijfer keuzevak	Het SE cijfer voor het keuzevak wordt berekend op basis van de drie SE onderdelen. Berekening: SE cijfer keuzevak = ((SE 1 x 1) + (SE 2 x 1) + (SE 3 x 2)) / 4
Verantwoording van de weging	De weging sluit aan bij de opbouw van het keuzevak. SE onderdeel 3 weegt zwaarder, omdat hierbij alle elementen binnen het keuzevak aan bod komen.

	Eindtermen Leerjaar 3 & 4 basis en kader	**Omschrijving**	**Toets (hoofdstuk)**	**Type**	**Periode**	**Duur (min)**	**Weging**	**Herkansing**
1	K/PIE/4.1	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je productieprocessen, technische systemen en proces technische bronnen kan verklaren. De studenten gaan diverse proefjes doen in het lab, hierbij maken ze kennis met diverse eenheidsbewerkingen. Hiervoor wordt van het boek vertoog “procestechniek” hoofdstuk 1 t/m 3 gebruikt.	SE onderdeel 1 Productieproces, technische systemen en bronnen verklaren	S/P	1/2/3	3 lesuren	25%	J
2	K/PIE/4.2	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een proces kan monteren, bedienen en regelen. De studenten kan met behulp van de 4 PCT-M modellen (Flow, Level, Temperature en Pressure) kennis maken met het installatieproces bedienen en regelen. Hiervoor wordt van het boek vertoog “procestechniek” hoofdstuk 4 t/m 6 gebruikt.	SE onderdeel 2 Een installatieproces monteren, bedienen en regelen	P/S/M	1/2/3	3 lesuren	25%	J

3	K/PIE/4.1 K/PIE/4.2 K/PIE/4.3	Bij dit SE onderdeel laat je zien dat je een productieproces kan verklaren, monteren, bedienen, regelen, bewaken, storingen signaleren en verhelpen. De studenten gaan aan de slag met een simulatieprogramma en het werken op een fabriek (biodiesel plant). Hiervoor wordt van het boek vertoog “procestechniek” hoofdstuk 1 t/m 7 gebruikt.	SE onderdeel 3 Kan een proces leren kennen, bedienen en storingen signaleren/verhelpen en een monsterbepaling uitvoeren.	P/S/M	1/2/3	3 lesuren	50%	J